National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

National Library
Bibliothèque Nationale

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 25 (3138) XXXIV aastakäik

Neljapäeval, 28. märtsil 1985 — Thursday, March 28, 1985

Üksiknumbri hind 70 senti

Eesti Vabariigi aastapäev Thunder Bays oli mõneti ka perekondliku ilmega. Pildil (vasakul) Linda Mäehans esitamas klaveripalu, paremal tema ema Ellen Mäehans pidamas aktusekõnet. Foto: Tommy Tomson

Nikaraagua „rahuofensiiv"

Nikaraagua küsimused tulipunktis USA's

WASHINGTON — USA välisminister George Shultz ütles möödunud nädalal, et USA peab aitama Nikaraagua partisane võitlemaks „kommunistliku türannia lõputa pimeduse" vastu selleks, et vältida kalliks maksma minevat aktsiooni tulevikus.

Kuid Managuas ütles Nikaraagua president Daniel Ortega, et suurem USA abi mässulistele võivat süüdata „katastroofilise sõja" kogu Kesk-Ameerikas.

Shultz tegi oma kommentaari pärast USA presidendi Ronald Reagani ütlust pressikonverentsil,

väites et USA otsib võimalust praeguse vasakpoolse sandinistide valitsuse struktuuri eemaldamiseks,

kui praegune valitsus ise ei aktsepteeri demokraatlikke reforme.

Shultz ütles, et see ei tähenda Washingtonile, kas kommunistlik ähvardus Nikaraaguas lõpeb piirkondliku rahukokkuleppega või Nikaraagua sisemise reformiga või „sandinistide rezhiimi kokkuvarisemise läbi".

Shultzi kõne oli mõeldud nende vastu, kes tahavad Nikaraagua mässulistele mõeldud toetust vähendada.

Need parlamendiliikmed juhtivat USA'd allamäge suuremate ohtude radadele.

„Kui me ei tee parajaid vastulööke nüüd sandinistidele surve avaldamiseks, siis me võime hiljem leida, et me ei saa ikkagi vältida suuremat aktsiooni, kus mängus on kõrgemad ja palju rohkem maksma minevad väärtused," ütles Shultz.

Kuigi ta otseselt ei öelnud, võiks tema väljendusest mõista, et otsene USA sõjaline aktsioon võiks siiski olla vajalik, kui kommunistlik ähvardus kasvaks ohjeldamatuks Kesk-Ameerikas.

Reagan ütles möödunud nädalal, et kui Kongress lükkab tagasi USA abi Nikaraagua mässulistele,

siis see võivat viia olukorrale, et kogu Kesk-Ameerika kommunistide poolt ülevõetakse ja oleks ähvarduseks ka USA-le.

Küsimuses on 14 miljoni dollari suurune summa, mille võttis vastu Kongress möödunud aastal, kuid keeldus seda summat vabaks andmast enne tänavuse veebruarikuu lõppu.

Nikaraagua president Daniel Ortega on pakkunud USA'le mässuliste toetuse ärajätmise eest „vastutasuks", saja kuuba sõjalise nõuandja tagasi saatmise ja lubas õpetada uute relvade ostmise, mille hulka kuuluksid ka relvastatud võitluslennukid, kuigi vastav lennuväli on valmis ehitatud.

Ortega tegi need vastupakkumised möödunud nädalal toimunud pressikonverentsil ja kõneles sellest hiljem raadiosaates,

lisades et ta ongi juba otsustanud alustada nende lubaduste täitmist omapoolselt ilma USA seisukohta ootamata.

Ta ütles ka, et ta lodab et see plaan võiks mõjutada Valget Maja, et see lõpetaks oma vaenulise poliitika Nikaraagua vastu ja antisandinistide vastu võitlevate mässuliste toetamise.

USA president Ronald Reagan soovib, et 14 miljonit dollarit saadetakse edasi mässuliste abistamiseks, et vasakpoolset valitsust võimult kukutada.

Washingtonis süüdistati välisminister George Shultzi, et selle toetuse andmisega Reagani valitsus ainult suurendab segadusi ja rahutusi Kesk-Ameerikas ning võrreldi Shultzi tegevust McCarthy taktikaga, mis muidugi näis Shultzi eriti ärritavat.

USA's tavaliste inimeste hulgas tehtud uurimisel selgus, et neli

igast viiest ameeriklasest soovib, et USA jätaks Kesk-Ameerika rahule ja laseks neid ise õiendada oma probleeme,

kuid president Reagan teab, et neid ei jäta siiski rahule oma asju korraldama ei N. Liit ega Kuuba ja arvab, et praegune Nikaraagua valitsus ohustab Ameerikat.

President Ortega „rahuaktsioon" nimetati USA valitsuse poolt mõtetuks katseks Kongressi mõjutada„ kuna selles polevat midagi, mis viiks rahu suunas. Saja kuuba nõuandja lahkumise puhul jääb neid sinna siiski veel üle kolme tuhande, samuti samapalju tsiviilisikuid, kelle ülesanded on kergesti sõjalisteks muudetavad.

Nikaraagua peaminister Daniel Ortega ja USA välisminister George Shultz kohtusid Montevideos Uruguay uue valitsuse ametisse seadmisel, kuid ütlesid pärast kohtumist, et kummalgi poolel pole midagi öelda, mille üle rõõmu tunda.

Shultz ütles, et ta esitas vastuväite Ortega ettepanekule, mille see tegi varem kuuba nõuandjate ärasaatmise osas, et mis kasu on saja kuubalase ära saatmisest, kui keegi ei tea kuivõrd palju neid üldse on Nikaraaguas.

Nikaraagua probleemid on põhjustanud pinge Kuuba ja N. Liidu vahel president Fidel Castro vaadete üle, kes näeb Moskvat liiga nõrgana USA kõrval Nikaraaguas. Kuuba juht olevat haavunud ja pettunud äsja surnud N. Liidu presidendi Konstantin Tshernenko leplikust lähenemisest USA'le.

Castro ei läinud Tshernenko matusele, näidates sellega oma rahulolematust N. Liidu poliitika vastu Nikaraaguas. Ta ei käinud ka N. Liidu saatkonnas Havannas Tshernenko surma puhul kaastunnet avaldamas.

Ameerika ohvitser surmati Ida-Saksamaal

Ameeriklased väidavad, et ohvitser polnud keelustatud alal

HEIDELBERG (AP) — Ameerika armee ohvitser, kes N. Liidu väidete kohaselt olnud salakuulaja, lasti maha Ida-Saksamaal N. Liidu sõdurite poolt.

USA saatis N. Liidule „tõsise protesti" major Arthur Nicholsoni surmamise pärast, kes olevat olnud Ida-Saksamaal seadusepäraselt ja relvastamata. USA välisministeeriumi andmeil polnud ohvitser keelustatud piirkonnas ja president Reagan rõhutas, et ohvitser polevat teinud midagi lubamatut.

N. Liit väidab, et ohvitser tabati teolt, kui ta pildistas sõjalise tähtsusega installatsioone Schwerini piirkonnas, Ida-Saksamaa piirilinna Ludwiglusti lähedal.

Ohvitser olevat sisenenud keelustatud alale vaatamata hoiatavatele plakateile ja ta lasti maha, kui ta ignoreeris N. Liidu sõdurite hoiatusi ning püüdis põgeneda.

N. Liit, avaldades kahjatsust juhtunu pärast, saatis omakorda terava protesti USA'le salakuulamise pärast ameeriklaste poolt.

Juhtum võib halvendada USA—N. Liidu vahekordi just siis, kui Genfis on alustatud läbirääkimisi tuumarelvade piiramiseks. President Reagan siiski väitis, et vahejuhtum ei sega plaane tema võimalikuks kohtumiseks Mihhail Gorbatshoviga. „Vahejuhtum tiivustab mind veel enam taoliseks kohtamiseks," ütles Reagan.

USA välisministri abi Richard Burt nimetab juhtunut „mõrvaks". Tema andmeil oli 37-aastane vene keele spets Nicholson 300 kuni 500 meetrit keelustatud alast.

Burt ütleb, et Nicholsoni tulistasid rindu lähedasest metsast väljunud punaarmeelased.

Majorit tabas teine või kolmas lask, pärast seda kui esimene lask oli suunatud ameeriklaste auto pihta, milles istus üks ameerika seersant.

Burt ütles edasi, et seersant olevat tahtnud majorile anda esmaabi, ent venelased sundisid ta tagasi autosse. Teised N. Liidu sõdurid saabusid pool tundi hiljem, koos sanitariga, aga seda ei lastud järgmise poole tunni jooksul ameeriklasele esmaabi anda. Tund aega pärast tulistamist oli Nicholson surnud.

„Sõiduk, major ja seersant olid väljaspool keelustatud piirkonda

ja kui nad polekski olnud, siis ikkagi polnud Nicholson'i surmamine õigustatud," ütles Burt.

Burt sai selle informatsiooni seersant Schatz'i käest, kelle venelased vabastasid.

Nicholsoni üksus Potsdamis asutati 1947. aasta kokkuleppe alusel, mis võimaldas nii läänеliitlastel kui ka N. Liidul avada sõjaväelisi ametiasutusi nende poolt okupeeritud tsoonides (Military missions).

„Nicholson ei võinud olla salakuulaja," väitis üks allikas. „Sääraste sõjaväeliste asutiste liikmete tegevus ja operatsioonid on kindlalt määritletud

ja kuigi missiooni liikmed võivad liikuda erinevates tsoonides ilma saatjata, on neil erilised isikutõendavad dokumendid ja nad on kõigile tuntud."

Nicholson, kes elas Lääne-Berliinis oma naise ja 8-aastase tütrega määrati Potsdami üksuse koosseisu 1982. aastal.

Avastati Kanada vanim asula

BANFF — Ümmargune ehituse alus, mis leiti Kaljumägede lähedalt puhkusalalt, võib arvestuste kohaselt olla 10—11.000 aastat vana ja annab tõendeid varasema tsivilisatsiooni olemasolust. Umar umbes 3,5 meetrilise diameetriga ehituse alus sisaldas rohkesti kivist tööriistu, kolde ja mõned postide aukude kohad. Arheoloogid arvestasid süsinikumenetlusega, et see on vanim inimasula jälg Lääne-Kanadas.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Valimised Ontarios 2. mail

Ontario peaminister Frank Miller kuulutas välja provintsi parlamendi valimised, mis leiaksid aset 2. mail. Oma teadaandes peaminister ütles, et temal, kui uuel konservatiivide partei juhil, on tarvis saada valijaskonnalt nõusolekut oma programmide läbiviimiseks. Samaaegselt mainis peaminister, et ta poliitika tulevikus oleks laias haardes endise peaministri Bill Davis'e programmi jätkamine, mis olla aastate jooksul pälvinud valijaskonna poolehoiu.

Liberaalide partei juht David Peterson omakorda teatas oma partei valmisolekut valimisteks ja arvas, et valimiskampaania jooksul valijaskond avastab Miller'i „teise palge", mis olevat õige tume. Petersoni arvates on liberaalide partei ainuke poliitiliselt sõltumatu partei Ontarios, kuna konservatiivid olevat kontrollitavad suurtööstuse ning ärimeeste poolt ja sotsialiste kontrollivad ametiühingud.

Sotsialistide partei (NDP) juht Bob Rae teatas, et tema partei platvorm on üles ehitatud põhiliste probleemide lahendamisele nagu tööpuudus, naisõiguslus ja kõrged maksud.

Mõlema partei juhid võrdlesid eelseisvaid valimisi viimaste föderaalvalimistega, kus valijaskond lihtsalt tahtis valitsuse vahetust,

kuna eelmine oli olnud võimul pikemat aega (Ontario konservatiivid on valitsenud provintsi peaaegu 42 aastat).

Parlamendi laialisaatmise aegu oli selles 72 konservatiivi, 28 liberaali ja 22 sotsialisti — kokku 125 kohta, kaasa arvatud 3 vakantset kohta. On huvitav märkida, et kõigil kolmel mehel on need valimised esimesteks partei juhtidena. Miller on 57, Peterson 41 ja Rae 36 aastat vana.

Eesti külalislahkus maksu alla

Nõukogude okupatsioonivõim otsib uusi viise takistamaks välismaalt küllatulevate külaliste suhtlemist kohalike elanikega. Kui senini üks osa eestlasist välisturiste Tallinnas teretulnud külalistena ööbisid omaste juures, siis viimastel teadetel on see moodus seatud maksu alla.

See, kes väliskülalise oma korterisse võtab, peab maksma ööbija pealt 50 rubla ja sama palju kasseeritakse sisse ka külaliselt.

Nõukogude riigipanga kursi järgi maksab seega omaste juures elamine umbes 1000 Rootsi krooni ekstra (ca $130),

sest tõenäoliselt peab külaline maksma ka vastuvõtu maksu, kuna 50 rubla on kohalikule inimesele suur summa.

Samal ajal on teostamisel piiramine välismaalastega abiellumise osas. Uue korralduse kohaselt ei registreerita enam abielusid, kus välismaine peigmees või pruut on üle 60 aasta vana. Kuuldavasti on praegu juba hulk varem sõlmitud abielusid ootamas ühinemise „järjekorda", sest väljapääsu vormistamine on pikaajaline toiming.

Kuivõrra vanusepiir puudutab juba sõlmitud abielusid, ei ole teada. EPL

HEA TUJUGA KEVADESSE!

TORONTO EESTI SELTS KORRALDAB

IV KEVADPOPURRII

Pühapäeval, 21. aprillil 1985, kell 15.00
Toronto Eesti Maja suures saalis

Pääsmed: $8.00, $6.00 pensionäridele, õpilastele ja T. E. Seltsi liikmetele. Pääsmed saadaval Eesti Maja Abistamiskomitee äris ja kohapeal 2 tundi enne eeskava algust.

MAAKONDLIKU ESINDUSKOGU

KILLAPIDU

Laupäeval, 13. apr. kell 5 p.l. Eesti Maja saalides ja ruumides

Eeskava noortele ja vanadele

Einelaud ☆ Baar ☆ Tants ☆ Loterii

Pääse: $7.00, õpilased: $5.00 PUHASTULU EESTI MAJALE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Asjaste Eesti Vabariigi aastapäevade kõrvale sobib ka foto, mis näitab selle päeva tähistamist kodumaal. 21. veebr. 1943 toimunud EV aastapäeva tähistamine Viljandis Saksa okupatsiooni ajal. Pildil Viljandi linnapea Albert Vilms (vasakult) ja Viljandi maavanem Mihkel Hansen pärga panemas Vabadusplatsil enamlaste poolt purustatud Vabadussõjas langenute mälestussamba alusele.

Kommentaarid

Kommunistlikud propagandamehed Eestis on oma arvates väga kavalad ja osavad ning on nähtavasti veendunud, et nad oskavad ka kõige kalavaesemast veest kala välja õngitseda. Vähemalt selline mulje jääb igale välismaal elavale eestlasele, kelle silma alla on juhtunud propagandalehe „Kodumaaga" väliseestlasele tasuta saadetav ingliskeelne lisaleht „Homeland-Supplement ta the Kodumaa weekly".

Selle kahe leheküljelise propagandaväljaande ülesandeks on ilmselt katsuda mõjutada nooremate generatsioonide koosseisu kuuluvaid eestlasi, kes enam eesti keelt ei valda. Nähtavasti kalkuleeritakse Tallinna parteikeskustes, et neid eesti noori, kes eesti keelt enam ei oska, on kergem mõjutada kui oma emakeelt kõnelevaid eestlasi, kes tõenäoliselt on saanud oma vanematelt informatsiooni ka vene okupatsioonijõudude vägivallategude kohta Eestis.

„Homelandi" koostajad ja produtseerijad lähtuvad nähtavasti vanast paljutarvitatud kommunistide propagandateesist, et valetada tuleb külmalt ja häbenematult. Mida suurem on vale — seda paremad on võimalused, et seda võetakse tõena kuna paljud ei ole lihtsalt võimelised kahtlustama, et tõsise ja siira näoga esitatud vale ei olegi vale, vaid sulaselge tõde.

Väljaandes esitatud materjal taotleb Eestis vägivaldselt rakendatud nõukogude süsteemi ühekülgset ülistamist üksikute süümuste ja saavutuste kirjeldamisega ning neile kommunistliku korra reklaamsildi kaela riputamisega. Nii räägitakse okupeeritud Eestis toimunud Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimisest, mis nähtavasti sihilikult toimusid 24. veebruaril, kui rahva vaba tahte avaldusest. Eestimaa kommunistliku partei esimene sekretär Karl Vaino, kelle tähtsamaks ülesandeks on Moskva huvide järele valvamine, peab vajalikuks seletada, et tööliste-teenistujate keskmine kuupalk on viimaste aastate jooksul tõusnud 180 rublalt 207 rublale ning Eestis on rakendatud 55 uut tööstust. Karl Vaino ja tema nõuandjad ei arvesta nähtavasti seda, et välismaailmas elavad eesti noored tõstatavad nende arvude esitamise puhul kindlasti küsimused — mis on 208 rublalise kuupalga reaalne väärtus ja mis otstarvel ehitatakse Eesti territooriumile massiliselt uusi tööstusi, mida eesti rahvas ei vaja ning mis on tõenäoliselt mõeldud ainult vene tööliste sissetoomiseks Eestisse ning Moskva tööstusliku baasi laiendamiseks piirimaades.

Eriti suurt rõhku pannakse „Supplemendis" rahu propagandale vene vaatevinklist lähtudes. Nii loeme kuidas N. Liidu välisminister Andrei Gromõka võitleb energiliselt maailmarahu eest ja kuidas ameeriklased mineerivad oma mõttetu relvastamisega tema suuri pingutusi. Eriliseks pinnaks silmas on väljaande koostajatele president Reagani kavatsus maailmaruumi strateegiliste tuumarakettide vastase kaitsevõõndi rajamiseks. Nähtavasti kalkuleeritakse, et selliste artiklitega on võimalik mõjutada ja meelt muuta nende eesti noorte juures. Tallinnas ei teata, et eesti noored oskavad ise oma peaga mõtelda ja maailmasündmuste praegusest käigust järeldusi teha.

„Homelandi" veergudel tuuakse kolikambritest tuulduma ka vanad lood, kuidas töötav rahvas olevat 21. juunil 1940. aastal kukutanud kodanliku valitsuse ja alustanud uue sotsialistliku riigi loomist. Nähtavasti ei ole ingliskeelse propagandalehe toimetajate kõrvu ulatunud informatsioon, et välismaailmas tunneb iga eesti noor — ka see, kes ei räägi enam oma emakeelt — Eesti maa ja rahva tõelist ajalugu ning seda ei suuda muuta Eestist välja saadetud propagandalained.

Kuid propaganda õngemehel Tallinnas on väsimatud. Kulutatakse raha ja tehakse tohutuid pingutusi välismaailmas hingede püüdmiseks. Loodetakse, et mõni kala ikkagi näkkab — kuigi seda meelitatakse puupulgast tehtud söödaga.

☆

Ühendriikides on tekkinud uus probleem, millele seni küllaldaselt tähelepanu ei ole pühendatud. Kui

(Järg lk. 3)

Tihe koostöö lõunanaabriga

Quebeci linnas äsja toimunud Kanada peaminister Brian Mulroney ja Ühendriikide presidendi Ronald Reagani vahelise kohtamisenõupidamise tulemuste hindamisel on arvamised mitmesugused — olenedes hindaja vaatevinklist, poliitilistest veendumustest ning kõne all olnud probleemide vaagimisest. Kanadas ja Ühendriikides võimul olevad parteid — progressiiv-konservatiivid ja republikaanid — ning nende toetajad annavad Quebecis toimunud nõupidamistele väga palju kaalu, kuid Kanada opositsiooniparteid — liberaalid ja sotsialistid — hindavad kahe riigipea kohtamist ainult kosmeetilise operatsioonina, mille välise külje ülepuhumisele kulutati palju energiat, kuid mille sisu nende arvates jäi mõrgaks ja kesiseks.

Nende hinnangutega tutvunemisel jääb mulje, et Reagani-Mulroney kohtamist kiputakse vaatlema ja hindama läbi poliitiliste parteide prilli ning lähenetakse Reagani külaskäigule ainult musta ja valge vaatevinklist. Mõned arvustajad ja kritiseerijad Kanadas heidavad Mulroneyle ette, et ta ei käitunud suure lõunanaabri riigipeaga kohtumisel iseseisva ja suveräänse riigi peana ning talle pannakse isegi süüks, et ta ei suutnud Reaganilt nii n.n. happelise vihma pidurdamiseks kui ka majanduslike soodustuste saamiseks midagi reaalset välja kaubelda, mis kanadalaste südant tõeliselt oleks rõõmustanud. Eriti häirib Kanada opositsiooniparteisid Ühendriikide ja Kanada kokkuleppe Kanada põhjaaladel asuvate radarijaamade ühiseks moderniseerimiseks, kuna paljud igavese rahu ulmades uinuvad Kanada poliitikud kardavad, et uued radarijaamad on kuidagi ühenduses president Reagani maailmaruumi kaitsevõõndi rajamise poliitikaga.

Kahtlemata võib kokkulepete täht-tähelisel uurimisel leida ühte ja teist, mis võiks Kanada huvidest lähtudes mõningal määral teisiti olla, kuid kõigi nende detailide esile toomisel ning kompimisel kiputakse pahatihti unustama, et Mulroney-Reagani kohtumisel oli esijoones ütlemata suur tähtsus kahe riigi vahel Trudeau valitsemise ajal tekkinud pinevuse vähendamiseks ning sõbralikule ja koostöölistele huvidele uue vundamendi panemiseks. Uuel üksteisele lähenemisel ja sõbralikul vastastikusel käepigistusel, mille aluseks on Mulroney ja Reagani vaheline isiklik sõprus ja üksteise mõistmine, on ütlemata suur tähtsus Kanada tulevasele poliitilisele ja majanduslikule arengule ning kogu Põhja-Ameerika kontinendi julgeoleku kindlustamisele.

Paljud Kanada poliitikud, majandusteadlased ja teiste alade eksperdid kipuvad sageli Kanada võimeid ning majanduslikku ja poliitilist kapatsiteeti ülehindama ning üle vaatama Ühendriikide tähtsusest Kanada kaubandusliku partnerina, Põhja-Ameerika kontinendi põhjapiirkondade kaitsjana ning Kanada ettevõtetesse kapitali investeerijana. Kahe riigi vahelise koostöö juures tekib paratamatult ühes või teises sektoris hõõrumisi, rivaliteeti ja arusaamatusi, kuid põhiliselt on see koostöö terve ja Kanada seisukohast isegi hädavajalik.

Tihedad suhted Kanada ja Ühendriikide vahel ei tähenda seda, et Kanada peaks iga Washingtoni poliitilise sammu kõigis üksikasjades heaks kiitma, kuid koostöö nõuab siiski Ühendriikide välispoliitiliste sammude ja ameerika välispoliitika põhisuundade respekteerimist, eriti selles sektoris, mis käsitavad kogu Ameerika mandri kaitsmist kommunistliku sissetungi vastu ning ühise kaitse organiseerimist N. Liidu võimaliku kallaletungi tagasi löömiseks Põhja-Jäämere jääväljade kohal. Liberaalide pikaajalise valitsemisperioodi vältel kaldus Kanada tunduvalt sellest kategoorilisest imperatiivist kõrvale, mis ei toonud kasu Kanadale ning tumestas heanaaberlikke vahekordi Ühendriikidega.

Kui minna nõupidamiste reaalsete tulemuste juurde, siis Ühendriikide ja Kanada tööstustest õhku paiskuvate mürgiste gaaside n.n. happelise vihmasaju vastu võitlemiseks otsustati mõlemalt poolt ametisse nimetada suurte volitustega erisaadikud, kes uurivad aasta jooksul õhusaastamise probleeme ja esitavad oma rapordi valitsustele. Seda sammu ei peeta küsimuse lahendamiseks üldiselt paljuks, kuid ometi vihjab see mõlemalt poolt asja liikuma panemisele, mida liberaalid nelja aasta jooksul teha ei suutnud.

Põhja-Ameerika kontinendi julgeoleku kindlustamise raamides rajatakse kokkuleppe kohaselt senise aegunud DEW (Distant Early Warning) radarijaamade võrgu asemel uus moodne kaitseliin North Warning System, mida mõlemad opositsiooniparteid — liberaalid ja sotsialistid — on asunud ründama, süüdistades Mulroneyd Reagani maailmaruumi kaitsesüsteemi Strategic Defence Initiative (SDI) rajamisele kaasa aitamises. Süüdistused tunduvad naiivsetena ja vastutustundetuna, kuna nende esitamisel opereeritakse kuuldustega, oletustega ja mõnede väljenduste vaba tõlgendamisega. Ja kuigi tulevikus tekiks vajadus uue radarisüsteemi rakendamiseks SDI teenistusesse, siis on see mõeldud kogu kontinendi kaitseks ja Põhja-Ameerikat ründavate vene rakettide allatulistamiseks, mida opositsioon nähtavasti ei poolda.

Majanduslikul alal kirjutati alla pikemat aega kummitanud Vaikse Ookeani lõhekokkulepe ja otsustati astuda samme kaubavahetuse tiivustamiseks ja laiendamiseks ning protektsionismi vastu võitlemiseks. Sellel alal on võimalik kindlasti palju teha ning Reagani ja Mulroney vahelised nõupidamised lõid alused vajalike sammude astumiseks.

Kahtlemata ei kulge kõigi probleemide ja küsimuste lahendamine Ühendriikide ja Kanada vaheliste suhete süvendamisel nii kiiresti nagu mõned seda loodavad ja tahavad, kuid Quebeci kohtamisega ja nõupidamisega on vajalikud tehingud koostöö rajamiseks üles seatud

Kristliku tegevuse hind Lätis ja Eestis

Ameerika vaimuliku ajalehe kirjeldus olukorrast kahes Balti riigis

Detsembris ilmus USA vaimulikus ajalehes „Our Sunday Visitor" pikem Janice Browni artikkel koos fotoga usklike olukorrast Eestis ja Lätis. Artikkel algas selgitusega, et Läänemere ääres on kolm väikest Nõukogude Liidu vabariiki, Leedu, Läti ja Eesti. Katoliiklased Leedus on äratanud maailma tähelepanu oma dramaatilises võistluses, võitmaks tsiviilõigusi kommunistlikus riigis.

Aga vähe on kuulda olnud kristlikust liikumisest Lätis ja Eestis. Olgugi, et seal on keeleline vahe, neil kolmel riigil on siiski palju ühist. Nende mineviku saatus on olnud sama. Nad on olnud kindluseks kristlusele barbaarse Ida vastu. Sajandeid valitsesid neid sakslased, poolakad, skandinaavlased ja venelased. Nende lühikesel iseseisvuse ajal 1918. kuni 1940. aastani kõik kolm riiki näitasid oma võimeid juhtida oma riiki edukale ja jõukale järjele. Teise maailmasõja ajal nad langesid vene ja saksa okupatsiooni alla. Nad kaotasid palju inimesi massimõrvamiste ja küüditamiste tõttu: Lätis ühe kümnendiku ja Eestis ühe viiendiku oma rahvast.

Pärastsõjaaegse Vene okupatsiooni ajal kõik kolm riiki on kannatanud kampaania tõttu, mille sihiks on hävitada nende rahvuslikku elu, kultuuri, keelt ja usku. Olukord tänapäeva Eestis ja Lätis ei ole nii tugev kui Leedus, kus inimesed on siiski saanud säilitada oma rahvuse. Leedus on tugev katoliiklus, kuid Eestis ja Lätis on kristlased jagunenud mitmete usulahkude vahel.

Minevikus luteri kirik domineeris neis mõlemais riigis. Nii oli 56 prots. lätlasi ja 75 prots. eestlasi luterlased. Enne sõda oli Lätis miljon luterlast ja Eestis 800,000.

Tänapäeval on Lätis 2,5 miljonit inimest ja Eestis 1,8 miljonit. Luterlaste liikmeskond on kahanenud Lätis 350.000-le ja Eestis 60.000-le. Luteri kirik on taandunud järjekindla usuvastase kampaania tõttu nendes maades.

Eesti luterlaste keskel toimub kirikus ainult 10 prots. pulmateenistusi. Õpetajate arv on Lätis langenud 76 (1980) ja üle poole neist ordineeriti enne Teist maailmasõda. Eestis on see arv langenud enne sõjaaegsest 209-st kaheksakümnele. Luteri õpetajad on ettevaatlikud, töötades riigi poolt ettenähtud piirides.

Sama ettevaatlikkus on Läti katoliiklaste peres, keda on 270,000, üks kümnendik rahvast. Neid juhib kardinal Gulijans Valvods Riias. Leedu katoliiklased olid sügavalt pettunud, kui 1982. aastal nimetati tema kardinaliks ja Leedu preestritest kedagi ei ülendatud. Leedu katoliiklased kritiseerivad läti katoliiklasi, nimetades et nad on liiga passiivsed. Läti 89-aastane kardinal on olnud tagasihoidlik ja konservatiivne, olles olnud sunnitöölaagrites. Ta on katsunud hoiduda koostööst kommunistidega, aga samal ajal vältides nendega konflikte. Ta on võimekas preester ja tuhanded rändavad igal aastal Aglonasse Marian pühamule, et teda kuulata. Nagu paljud Ida-Euroopa vaimulikud on ka tema kannatada saanud kahtlaste isikute tõttu, kes on infiltreerunud tema kirikusse. Aga ta on suutnud säilitada tugevat vaimu vaeses ja ülekoormatud seminaris Riias, mis teenib kõiki laialipillatud katoliiklasi Nõukogude Liidus, väljaarvatud Leedus.

Kuigi erimeelsus pole enam mitte laialdane, see siiski elab.

Eestis pastor Vello Salum kritiseeris neli aastat tagasi kirikuliikmete passiivsust ja kutsus neid üles positiivsemalt sekkuma ühiskonnaelus ja hädasolijate abistamisel. Nende radikaalsete märkuste eest riigivõimud arreteerisid tema ja paigutasid kuueks kuuks psühhiaatrilisse haiglasse ja lubasid teda töökohale koguduses alles aasta hiljem.

Teised eesti vaimulikud on rääkinud julgemalt. Pastor Tiit Salumäe kurtis avalikult puudusi laienevas kiriku tegevuses.

Pastor Villo Jurgot distsiplineeriti Usuasjade Nõukogu poolt noortelaagri korraldamise pärast.

Metodisti pastor Herbert Murd vangistati kahel korral noortetöö eest.

Traagiliselt kolm noort eesti kristlast, kes leidsid olukorra nii väljakannatamatu, tegid katse põgenemiseks ja on pärast seda hoitud pshühhiaatrilises haiglas alates aastast 1982. Luterlased Janis Pichelgals ja Alar Kume jõudsid põgenemisel nii kaugele kui Norra piirini, aga siis nad anti üle N. Liidu ametivõimudele piirivalve poolt. Kolmas katoliiklane Alan Alajaan püüti kinni, kui ta katsus üle Balti mere sõita kummipaadis pärast kui ametivõimud olid blokeerinud tal sissepääsu Riia seminari.

Lätis, luterlased ja baptistid on äsja saanud karistada nende sekkumise pärast keelatud usuliste ja rahvuslike aktiivsuste eest, kaasarvatud kirjanduse levitamine.

Baptistidele see on peaaegu enneolematu aktsioon, kuna nad kuuluvad kirikusse, mis on hajutatud üle N. Liidu, ja mille liikmed tavaliselt hoiduvad poliitikast.

Teised lätlased kogesid valitsuse survet, kaasaarvatud Janis Veveris, sporditreener ja aerutamismeister, kes mõisteti kolmeks aastaks vanglasse. Ints Calitis sai 6 aastat ja on leedu katoliiklasest dissident, kes keeldus Petkuse kohtuprotsessil tema vastu tunnistamisest. Janis Roskalini naine Gunta kasvatab üksinda kaksikuid, kuna mees on kuueks aastaks vangi määratud. Eakas õde Lidyga Doronina vangistati 9 aastaks, olgugi, et ta kannatab tuberkuloosi all. Tema süü oli, et ta aitas vangistatute perekondi ning kirjutas masinal läti keelde Alexander Solzhenitsõni tööd.

See on ainult väike grupp inimesi. Aga see näitab, et leedulased ja ka teised baltlastest kristlased on vastu Nõukogude Liidu võimule. Nad on valmis maksma kõrget hinda oma sügava kristliku süvenemise eest.

V.P.

ning ehitustööga on võimalik alustada. Selle ülesehitustöö vajadusest Kanadale peaksid ka need aru saama, kellede pilgud on tumestatud Ronald Reagani ning tema sise- ja välispoliitika fanaatilisest vihkamisest.

K. A.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

30. ja 31. märtsil
dr. J. Marley, tel. 921-7777

5., 6. ja 7. aprillil
dr. H. Tari, tel. 922-3824

Töökus ja nupukus edu saladuseks

Mittemillestki mitmemiljoniliseks ettevõtteks

Paljudki kaasmaalastest majaomanikud võibolla ei teagi, et nende kodude maitseka kavandi ja hea kvaliteediga köögikapid on valmistatud eestlaste ettevõttes „Raywal Ltd.“ Vaba Eestlane usutles Raywal'i presidenti Valdeko Väärsit, et lähemalt kuulda firma sünnist, arenemisest ja edukäigust.

Valdeko Väärsi

Kohtasin sind esimest korda Göttingenis 1945, aasta sügisel. Tolleaegsest, vangilaagrist pääsenud, purupaljast ja poolnälginud noorukist on saanud edukas tööstur ja ärimees — kuidas see kõik algas?

— See algas 1954 aastal. Töötasin Hamiltonis arveametnikuna. Tollal oli Villem Lohuarul Torontos puuseppade all-ettevõte umbes 200 eesti päritoluga teenistujaga, nende hulgas ka mulle juba Tartust tuntud Endel Tulving, kes suvevaheajal endale puusepana kooliraha teenis. Neil tekkis mõte aknakraamide valmistamiseks eraldi firmas. Kuna Lohuarul olid käed-jalad tööd täis ja Tulving õpingutega tegev, siis oli vaja kedagi, kes asja ajama hakkaks. Endli eestvedamisel tehtigi mulle vastav ettepanek ja sündis Norden Building Products — algkapital $5000 ja osanikud V. Lohuaru, Eduard Aun, E. Tulving ja mina.

Kuidas see asjaajamine siis käima hakkas?

— Asjaajamine käis minu portfellist. Olime tegelikult vaheltlalitajad: ostsime aknad ühe lätlase käest ja müüsime edasi. Ari läks ja aasta hiljem tekkis mõte hakata neid ise valmistama. Ehitasimegi üles väikese vabriku, ent enne kui see käima läks, tekkis mul idee köögikappide valmistamiseks. Tollal ehitati köögikapid kohapeal puuseppade poolt ja mulle näis, et oleks tasuv ehitada köögikapid enne valmis, viia nad kohale ja panna üles. Teised olid asjaga päri ja töö läks lahti. Sellest ajast peale nimetatakse mind „Kanada köögikappide tööstuse isaks.“ Akende valmistamine lükkus edasi.

See oli täiesti uus ala, kes arendas välja vastava tehnoloogia?

— Õnneks ühines meiega Raimond Lepik — üks ääretult suure tehniliste ja kavanduslike annetega inimene. Tema seadis sisse masinad, töötas välja ehitusprotsessi ja kappide kavandid. Kui protsess oli viimistletud, kolisime ka uude, suuremasse hoonesse. Hakkasime siis ka aknaid valmistama. Lisamärkusena peab mainima, et meiega ühines veel üks andekas inimene, Rudolf Orav, kes oli Lohuaru firmas treppide spets. Tollal ehitati ka trepid kohapeal. Orav oli välja nuputanud menetluse, mille põhjal võis ka treppe eraldi valmistada ja installeerida hiljem. Niisiis valmistasime uues hoones aknaid, treppe ja köögikappe. Alustasime 4—5 töölisega, aga ajapikku see arv loomulikult tõusis.

Kuidas oli lugu turustamisega?

— Nagu iga uue produktiga, nii oli ka meil raskusi ettevõtjaid veenda, et neile oleks soodsam osta valmistehtud produkte, mille hinna sisse kuulusid ka kohaletoomine ja installeerimine. See oli aeglane protsess, ent nagu sa märkad tulime välja võidumeestena.

Millal ja kuidas sündis Raywal?

— V. Lohuaru tõmbus ehitustegevusest tagasi 1966. aastal ja alustas oma suusakuurordi väljaarendamist. Firma uuteks omanikeks said E. Aun, E. Tulving ja mina — firma nimeks pandi Raywal — miks, ära küsi, ei tea isegi. Hiljem tuli osanikuna juurde R. Lepik.

Kuidas erineb Raywal varajasemast firmast?

— Loobusime akende ja treppide valmistamisest. Leidsime, et köögikappidega üksinda on küllaltki tegemist ja et ühe produktiga on võimalused spetsialiseerumiseks suuremad, mis omakorda muudab produktsiooni palju efektiivsemaks.

Mitu köögikappide firmat on Kanadas ja mitmendal kohal oleks Raywal nende hulgas läbikäigu poolest?

—Kanada köögikappide valmistajate ühingu andmeil, mille president ma olen olnud mitmel aastal, on Kanadas umbes 60—70 köögikappide firmat. Nende hulgas oleme umbes kolmandal kohal. Ent läbikäik pole ühe ettevõte ainus pale — kõige tähtsam on siiski kasumi protsent ja sellepoolest oleme esirinnas.

Millega seletad Raywal'i edu?

— Me pole kunagi kaasa läinud nn. „kasvu hüsteeriaga“, mis on nii omane Kanada majandusele ja mis enamasti toimub pangalaenude abil. Me pole kunagi pangast laenu võtnud ja oleme alati opereerinud oma kapitaliga. Määrasime ka maksimaalseks kasvuks 10% aastas ja oleme sellest kinni pidanud. Meil on ka tõhus sularaha-reserv.

Mitu teenistujat on teil praegu ja kui palju neist on eestlased?

— Kõik kokku 140 inimest, neist umbes 25 eestlast. See arv aga ei peegelda veel ettevõtte tõelist suurust ega võimekust. 5—10 aastat tagasi oli meie läbikäik pool praegusest ja teenistujaid 120. Põhjaliku mehhaniseerimise tõttu on me produktsioon kahekordistunud, ent teenistujate arv on jäänud peaaegu samaks.

Kas aastate jooksul on ka juhtkond muutunud?

— Loomulikult. Praegu on meil kuus osanikku, kui arvestada ka perekonda kui üht osanikku nagu E. Auna puhul, kes paraku suri ja kelle osatähed langesid ta perekonnale. Oleme juhtkonda võtnud ka nooremaid mehi. On huvitav märkida, et oleme vist ainus eesti firma paguluses, mille juhtkonna teine generatsioon koosneb eestlastest — tavaliselt see pole nõnda.

Ebaratsionaalse kasvu vältimine pole kindlasti ainus edu saladus. On sul veel mõnda muud tegurit nimetada?

— Kvaliteet, esmajärguline teenindamine ja mõõdukad hinnad. Need omakorda olenevad mitmest tegurist. Toormaterjali ostame otse vabrikuist ja tavaliselt hinnaalandusega, kuna maksame sularahas 10—15 päeva jooksul, mitte tavalises 60—75-päevases ajavahemikus. Mehhaniseeritud produktsioon, kusjuures 80% toodangust läheb otse vabrikust, mitte vaheltlalitajate kaudu, ettevõtjaile. Kõik need tegurid võimaldavad meil valmistada kvaliteetkaupa ja samas hoida hinnad mõõdukuse piires. Ainult 20% toodangust läheb turule „Cashway Building Centres“ äride kaudu.

Mis on Raywal'i umbkaudne rahaline läbikäik ja milline on teie toodete turustamise ala?

— Möödunud aastane läbikäik oli 12 miljonit dollarit. Vabrik on väärt umbes 2 milj. dollarit. Turustame oma köögikappe terve Ontario ulatuses. Olime ka Montrealis, ent ebastabiilne olukord sundis meid oma tegevuse seal lõpetama. Praegu on kaalumisel võimalik turustamine Ameerika Ühendriiges.

Aja ja ruuminappuse tõttu pole võimalik sinuga pikemalt vestelda. Kellelt sa pärisid oma ärimehelikud anded ja kunas sa sellega algasid?

— Küllap vist isalt — tal oli koloniaalkauplus Tartus. Käisin ka kommertsgümnaasiumis. Minu esimene äriline ettevõte Eestis oli kirjastajana. Teatavasti müüdi meil nn. „kollast kirjandust“ järgnevate põnevusromaanide näol. Hakkasin koolivendadest sõpradega kah üht säärast levitama, nimega „Transilvaania verepärlid“. Paraku keelustas valitsus selle operatsiooni pärast kolme numbri ilmumist. Ka oli mul 15-aastasena maalri-ettevõte. Minu suurimaks tööks oli ülikooli peahoone ja naistehaigla plekk-katuste võõpamine mingisuguse musta ainega. Küllap see anne oli vist veres.

Peame vestluse Valdeko Väärsiga lõpetama. Eelnev on tore näide eesti meeste töökusest ja nupukusest — mittemillestki ehitati üles mitmemiljoniline ettevõte.

Tõsidokument tänapäeva Eestis†

Alles mõni kuu tagasi toimetati okupeeritud Eestist vabasse maailma dokumentaalne käsikiri, mis kirjeldab tegelikku olukorda kodumaal kuni möödunud hilissuveni. Nüüd on see ilmunud trükist „Välis-Eesti & EMP“ kirjastusel Stokholmis pealkirjaga „Tänapäeva mured Eestis“. Autor jääb isikliku julgeoleku põhjusil endastmõistetavalt anonüümseks, kasutades nimimärki „Peeter Gustavsson“. Saatesõnas ütleb ta muu hulgas lugejaskonnale kui sõbrale: „Meri on olnud eestlaste sõber aastatuhandeid. Meri kandis sind ja paljusid sinu kaaslasi vabadusse. Loodan, et meri kannab sinu kätte ka need kirjutatud read“.

Aastakümneid ei ole paguluses ilmunud lehekülgi, mis sisaldaks nii palju senitundmatut materjali nüüdsest Eestist. Autori pilk on ulatunud kommunistliku partei kohalikku keskkomiteesse Tallinnas, kus on asetatud tähelepanu alla nomenklatuuri tuusade, nagu Vladimir Käo, Karl Vaino ja Rein Ristlaane isikud ja tegevus. Raamatus leidub haruldast statistilist andmestikku, mis ilmselt kuulub „riiklike saladuste“ hulka, kuna seda kunagi pole ametlikult publitseeritud. Kuid peale selle on raamat rikkalik inimlik dokument, mis valgustab eestlaste nüüdset argipäeva, olgu siis tegemist tuntud või vähemtuntud isikutega. See informeeritud isiku kirjutatud inimlik dokument sisaldab 120 leheküljel niivõrd palju uut, autentset ja senitundmatut, et ta juba praegu, eestikeelse originaalina, omab suurt tähtsust. Seepärast on kirjastusele avaldatud tungivaid soove, et raamat Eesti vabadusvõitluse huvides ilmuks ka mõnes võõrkeeles.

„Tänapäeva mured Eestis“ on lugejaile kättesaadav kirjastuse aadressil: Välis-Eesti & EMP, Box 2171, S-103 14 Stockholm.)

Kommentaarid

(Algus lk 2)

mõned aastad tagasi kurdeti ja hädaldati, et õli hakkab lõppema, siis nüüd hakatakse muretsema veenappuse pärast, mida peetakse palju tõsisemaks ohuks kui õliallikate kokkukuivamist.

Mõned poliitikud maalivad veepuudust arvesse võttes väga tumeda pildi Ühendriikide tulevikust, juhtides tähelepanu praegu Aafrikat tabanud näljaohule, mille peamiseks põhjustajaks peetakse põuda ja veenappust. Nii kurdetakse, et vett kasutatakse Ühendriikides palju ohtramalt kui loodus seda juurde suudab produtseerida ning inimene aitab omalt poolt lohakuse ja hoolimatusega kaasa veekogude riknemisprotsessile. Sellise raiskamise juures ei ole ime, et eriti maa-alused suured veekogud on hakanud viimasel ajal kiiresti kokku kuivama, mis võib saatuslikuks kujuneda lõuna-lääne-osariikides asuvatele linnadele. Kuid ka Floridas on juhtunud viimasel ajal suuri maapindade vajumisi maaaluste veekogude tühjendamise tõttu.

Seoses ähvardava veepuudusega vaatavad paljude ameeriklaste silmad juba praegu igatsevalt üle Kanada piiri Suur-Järvistu rikkalikule veekogule ja kahtlemata on tehtud juba siin ja seal plaane, kuidas oleks võimalik seda suurt veekogu kogu Põhja-Ameerika huvides ratsionaalselt ära kasutada. Kanadalastele ei meeldi sellised plaanid, kuna nad valvavad armukadedalt oma varade üle ja vesi moodustab tulevikus kahtlemata ühe tähtsama loodusvara, mida tuleb säilitada ja mille eest tuleb hoolitseda.

Kõike seda arvesse võttes võib tekkida tulevikus olukord, kus Kanada ja Ühendriikide vaheliseks hõõrumisobjektiks ei ole Tähtede sõda ega tiibraketid vaid hoopis tükis lihtne vesi.

AMI

Thunder Bays peetud EV aastapäevaaktusel andis Thunder Bay Eesti Seltsi esimees Jakob Millistver üle stipendiumi eesti noorele Maimu Palumäele.

Foto: Tommy Tomson

Els Oksaar Rootsi riigiraadio intervjuus

Prof. Els Oksaar, kes Stokholmi külastusel kaksikkeelsuse probleemidest kõneles Armeemuuseumi balti loengutesarjas näituse „Mare Balticum“ puhul, esines samateemalise intervjuuga ka riigiraadio programmis „Efter åtta“ (Pärast kaheksat).

Prof. Oksaar selgitas selles intervjuus, et mitmekeelne kasvuaeg arendab last ja teeb talle kergemaks keelteõppimise ka täiskasvanuna.

Inglise arstid: keelustatagu tubakasaaduste reklaam

LONDON — Inglise arstid soovivad, et tubakasaaduste reklaam keelustatakse, samuti tubakavabrikute käendatud spordivõistlused, kuna need viivad noori suitsetama. Lord Pitt, kes on British Medical Association president, loodab tugevat toetust ülemkojas oma seaduseelnõule. Tubakasaadustele reklaagi tegemine lõpetati tv-s juba 1965.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!

SOODSAD LAENUD KAASMAALASTELE

Informatsiooniks helistada: 465-4659

Income Tax Preparation
MARK TUOMOLA, B.A.
191 Eglinton Ave. E., room 206
— Soome Ühispanga maja —
Tel. 488-1801
Töötanud 1973. a. alates

Rõõmsaid kevadpühi!
PÜHADELAUALE TRADITSIOONILISED PÜHADEMEELEOLU LOOJAD
pashad
babad
tordid
SAMUTI MEIE OMAVALMISTATUD
shokolaad
martsipanist
kanapojad ja
jänkud
ANDKE TELLIMISED VARAKULT
AA THE LANES 120 Adelaide W. 363-9912
AAMJARV'S SWEETS 602 YONGE ST. 922-5346

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kiripostiga):	Kanadas:		USA-s:
aastas	$59.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$32.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti

USA aadressidele „ZIP CODE“

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE“ ja pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... slinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi .....

Aadress .....

Lugupeetud ja armast klubiliiget

AUGUST SOOMRE't

mälestab kurbuses

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

ARMAST ISA, VENDA, ONU JA VANAONU

AUGUST SOOMRE't

sündinud 26. juunil 1908
surnud 23. märtsil 1985

mälestavad leinas

VEND abikaasaga
VENNALAPSED perekondadega
POJAD ja VEND perega kodumaal

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviltungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Värskemad uudised loete
„VABA EESTLASEST"

Armsat tulihingelist eestlast ja Eesti noortesõpra

Fanny-Marie Karu

mälestab leinas

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
HEINRICH ja FANNY nimeline mälestusfond

Armsat sugulast

ARNOLD ALKOK'i

mälestavad

VILON ja RALDE PAIVEL
ERVIN ja HELEN PAIVEL
VIIVILI PAIVEL
AILI SINCLAIR perekonnaga

Kauaaegset sõpra

FANNY KARU

mälestavad kurbuses

HELMI PAJUR
INGA ja TARVO TOOMES perekonnaga
MERIKE ja MART PÕLDMA

Armast

VELLO KUMARI't

mälestavad leinas

RUNNAR KONZE perekonnaga
ÜLO PAUL perekonnaga
AVO SUNNE perekonnaga
KLAUDI BELSON
ENDEL RUBERG
LEIDA TÕSINE

Kuulen kutset isamajast,
igaviku helinat.

Armsat hõimlast ja sõpra

FANNY KARU

mälestavad

EHA ja HANS LUPP
MARTA TIIDO

Mälestan head noorpõlvesõpra

FANNY KARU

MARY PENDRE

Vabadussõja veterani Montreali EVÜ asutajaliiget, kauaaegset juhatusliiget ja rahvusteadlikku eestlast

VELLO KUMARI't

mälestavad leinas

Issand surres jätan
maha Sinu hoolde isamaa.

Montreali Eesti Võitlejate Ühing
Montreali skautlikud noored

Kallist sõpra

BENITA MÄEKS'it

mälestavad kurbuses

MANIVALD ja DAISY AESMA
AUGUST ja GERLINDE LEIS

Armast

HILDA von KNAUT'i

mälestavad leinas ja avaldavad kaastunnet omakstele

EHA KAUP ja
tütred — TIIU, KRISTI ja KARIN

Ootamatult lahkus hea sõber

ARNOLD ALKOK

Kaastunne abikaasa SIINALE ja lastele

Mälestavad leinas

AUGUST RAUD
ARNE RAUD perekonnaga
REIN RAUD perekonnaga

Puhka rahus!

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Viinakad ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kaastundeõied kiirkiirus: ehted, merevaik, nahatööd.
pruudikarbused, kerasmikn.
Rõõgitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Harjumaalased on organiseeritud!

18. märtsil, s.a., Toronto Eesti Maja noorte ruumis asutati HARJUMAA KOONDIS. Esinaiseks valiti Juta Kübarsepp. Juhatusse kuuluvad veel Ingrid Leis, Ester Mandra ja Leida Marks; revisjonikomisjonis Kalju Leis ja Ines Väikemäe. Asutajaiks-liikmeiks on Vilma Allik, Maimo Komissar, Ella Kull, Ilme Lillevars, Anne Orunuk, Heili Talve ja Frieda Treumuth.

Koosoleku korraldaja-juhataja Juta Kübarsepp avas koosoleku. Maakondliku Esinduskogu esimees Johannes Vihma oma sõnavõtus selgitas maakondade organiseerimise põhimõtet ja teatas, et harjumaalasi palutakse kaasa aitama ja osavõtma Killapeost.

Järgnes ametlik organiseerimine. Valti nimi, otsustati juhatuseliikmete arv, valiti isikud juhatusse

ja tehti esialgseid otsuseid, millede alusel tulevikus Harjumaa Koondise põhikiri välja töötatakse.

Tegevuskavva võeti Killapidu, mis toimub 13. aprillil s.a. Eesti Majas. Tänavu sügisel kavatseb juhatus korraldada harjumaalastele perekonna-kohviõhtu.

Ametlik osa lõppenud, asusid kohalolijad kohvile.

☆

Kui Sina sõber, kes loed neid ridu, oled sündinud Harjumaal või mingil põhjusel tunned südames, et oled harjukas, siis võta täna kontakti ühe asutaja liikmega ja registreeri ennast meie koondisse!

Ühekordne liikmemaks on alammääraga $5.00 isikult.

a.o.

Asutati Tartlaste Selts

Senine tartlaste esindaja Ene Runge kutsus kokku tartlased esmaspäeval, 18. märtsil, 1985. a. Eesti Maja noorte ruumi kell 7.30 õhtul.

Nendega kokku, kes varem oma nimed kirja panid, soovides kindlasti olla asutajaliikmeteks, kuid mitmesugustel põhjustel sellele õhtul kohale tulla ei saanud, tõusis nimekiri koosolijatega kokku viieteistkümneni. Asutamiskoosolekule oli kutsutud ka Maakondliku Esinduskogu esimees Joh. Vihma. Peale koosoleku rakendamist anti sõna Joh. Vihmale, kes selgitas sarnaste seltside ja kokkutulekute mõtet, kust sirge joonena läbi käib soov, olles ühine eesti rahvas, hoiame alles ka oma maakonna omapära, rikastades sellega ühiselt meie rahvuskultuuri.

Ene Runge luges koosolijatele ette Maakondliku Esinduskogu põhikirja

koos omapoolsete selgitustega rahvakunsti ja rahvuskultuuri alalhoidmisest.

Me oleme kõik kusagilt maakonnast, ärgem unustagem omi juuri.

Sõna anti ka Robert Kreemile, kes on selle suure liikumise mõtte algatajaks ja isaks. Tutvuneti üksteisega, oli palju juttu ja rõõmu omakandi inimeste leidmisest.

Valimiste tulemuseks olid: juhataja — Laine Koost, sekretär — Leida Laanemets, kassapidaja — Auust Maarits, tartlaste noorte spordijuhiks — Mai Kreem.

Koosoleku lõpul tänas Ene Runge koosolijaid, avaldades rõõmu,

et tartlased ei pea nüüd enam „kodutuina" ringi rändama.

Joh. Vihma lootis et Ene Runge maakondi ja nende ettevõtmisi mitte maha ei jäta, mida küsitu ka lubas, kuigi peab hetkel tervislikeil põhjuseil pisut tagasi tõmbuma.

Kõikides küsimustes palutakse helistada juhatajale Laine Koostile, tel.: 481-2367, või sekretärile Leida Laanemtsale, tel.: 422-4585.

E-e R.

Leinateateid

Göteborgis suri 29. jaanuaril Maria Mölder, sündinud 31. jaanuaril 1886 Kessu saarel.

Auhind Malle Jõeverile

Malle Jõever, kes hiljuti määrati konsultantettevõtte Human Invest AB asjaajajaks direktoriks, olles varem olnud seotud teatritegevusega, sai 1984-nda aasta Sveriges Public Relations Förening'u PR-auhinna kui algataja ja toimetaja raamatule „Informationens möjligheter" (Informatsiooni võimalused).

Eestlaste poolt asutatud ja traditsioonilaks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja hüvaldaselt parkimisruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4K 1K5
Telefon 924-1408

Toomas Õunapuu kandideerib

Toomas Õunpuu, eesti adv kaat Torontos, valiti provintsi konservatiivide partei kandidaadiks York South valimispiirkonnas, kus tema vastaseks on NDP partei juht Bob Rae.

38-aastane Toomas Õunapuu sai oma esimese kuulsuse, kui teda nimetati Torontos erakordseks prokurõriks, ülesandega puhastada Yonge'i tänavalt pornograafilised ettevõtted. Pärast seda ta asus peaprokurõriks Bermuda saarele, kus ta töötas kohtunikuna. 1981. aastal ta saabus tagasi Torontosse, ja on töötanud siin advokaadina ja osalise-ajaga prokurörina.

Minnes esimene kord vastu NDP parteijuhile Bob Rae'le, konservatiivide partei organiseerijad arvestavad, et Õunapuul on võimalused võitmiseks kuna Bob Rae pole teinud suuremat York South'is sellest ajast, kui ta võitis 1982. aastal. Ka on mainitud, et Toomas Õunapuu on rahvale lähedasem kui Bob Rae, keda paljud näevad nagu akadeemilise isikuna.

Kui keegi soovib teda valimiskampaania ajal aidata, helistada Toomas Õunapuule, tel. 597-1714 kuni valimise peakorterid avatakse.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka sõvilates.

Rootsi saarlased olid koos Stokholmis

Saarlaste traditsioonikohasel küünlapäevasel kokkutulekul Eesti Majas võis ka käesoleval aastal tõdeda, et heatujulist saarerahvast jätkub Stokholmis saalitäieks. Just neil kokkutulekuil valitseb eriliselt sundimatu ja koduselt lõbus meeleolu.

Aarne Võting ütles kokkutulnuile tere tulemast, tujutõstva ettekande pidas Jaan Teär, kes jutustas oma kolmest äsjasest Aafrika-aastast, juulist 1981 kuni septembrini 1984, olles seal Alfa-Lavali esindajana. Nagu tavaliselt võttis sõna saarlaste austusväärne seenior prof. Gustav Ränk. Kavas oli ka lühifilm praegusest Saaremaast ja Kuressaarest, mis tehtud läbi autoakna.

Ülejäänud osas organiseerisid Maimu Leesi ja Reino Sepa ühislaule, milleks oli kaks tihedalt täiskirjutatud lehekülge laulutekste, kuna akordionil saatis neid Oskar (Ott) Annus, kes jäi hiljem ka tantsulugude mängijaks.

Noored tulid kevadega koos „Ehatarre"

Laupäeval, 23. märtsil külastasid Rajaleidjate hellakesed ja Lembitu noolepoisid oma juhtidega „Ehataret", näidatase vanaemadele munavärvimise kunsti. Kui munavärvimine oli lõppenud, siis siirduti seltskonna ruumi, kus Enno Aguri akordioni saatel noored lõbustasid „Ehatare" elanikke lauluga.

Lembitu noolepoiste saatjateks olid: Tormi Jõgeda, (Parviku juht), Reet Leis, Ingrid Kivi, Vivian Holmberg, Eerik Valter, Enno Agur. Hellakeste juhid olid Sirje Järvel ja Liisa Kald.

Tänuks noortele „Ehatare" perenaised serveerisid mahla ja küpsiseid. Auhinnaks paramatele munavärvijatele anti kaks tibu ja jänkut.

☆

Samal pealelõunal esines meile Steve Fulleri saksofoni kvartett tunniajalise kavaga. Esinejatest olid kolm elukutselt gümnaasiumi õpetajad. Steve Fuller õpetab samas koolis Asta Ballstadtiga. Veebruaris esines meile 13 noort akordieonimängijat kontserdiga. Need on haruldased elamused ehatarelastele. Mis on eriti liigutav, nad ohverdavad oma vaba aega ja talenti tasuta meie vanemale generatshioonile.

Siiras tänu noortele ja Steve Fulleri kvartetile meeldiva pealelõunase kontserdi eest.

A.K.

Eestlased rahvustevahelisel näitusel Floridas

Veebruari lõpul toimus St. Petersburgis Floridas järjekordne suur rahvustevaheline näitus, mis oli kümnendaks sellesarnaseks. Kesk-Florida Eesti Selts võttis sellestki näitusest osa, nagu ta on osa võtnud kõikidest eelmistest.

Suureks võib seda näitust õigustatult nimetada, kuna sellest osavõtnud rahvusgruppide arv ulatus ligemale poolesajani ja külastajaid oli murdu.

Oma korralduselt on näitus midagi näituse ja näitemüügi vahepealset. Rahvuslike väljapanekute kõrval müüakse ka mitmesuguseid rahvuslikku laadi esemeid ja suveniire. Eraldi väljapanekute osakonnas hoone suurel areenil, olid rahvusgruppidel oma söökide ja jookide müügilauad, kus pakuti rahvustoite kõikidest maailmakaartest.

Kogu näituse kestel toimusid laval mitmesugused ettekanded. Esinesid etnilised koorid, rahvatantsijad ja solistid.

Nii oli näitus ühtlasi ka rahvapeoks.

Näituse avamise ja kümnenda aastapäeva tähistamise tseremoonia, prominentsete poliitikute ja seltskonnategelaste osavõtul, algas värvikülluse paraadiga. Iga rahvuse esindus sammus eranditult rahvarõivais oma rahvuslippudega eesotsas. Järgnenud aktuse palvuse pidas õp. Juhan Suurkivi.

Eestlaste väljapanek oli sel aastal eelmisest suurem. See eraldus teiste omadest oma maitsekuse, kvaliteedi ja põhjamaise soliidsuse poolest. Polnud ka kaubitsemist nagu enamuses teistel.

Väljapaneku moodustasid mitmesugused käsitööd, rahvarõivais mannekeenid ja nukud, ehted ja Erika Tiisleri kuulsaks saanud nahatööd.

Ei tohtinud muidugi puududa ka mitmed õllekapad.

Väljapaneku kunstiliseks kujundajaks ja ülesseadjaks oli arhitekt Tõnis Linnamaa kos teiste abistajatega. Tema tehtud olid ka uued kokkupandavad tagaseina stendid, mida saab korduvalt kasutada ja mis teevad väljapaneku ülesseadmise kergemaks. Näituse kestel andsid rahvarõivais daamid seletusi väljapanekute kui ka Eesti ja tema saatuse kohta.

Sel aastal hinnati eesti väljapanek kolmanda auhinnaga.

Kui väljapanekute hindamist alustati neli aastat tagasi said eestlased esimestena esimese auhinna.

Ka järgnevaid esinemisi on auhinnatud, aga ei saa ju nõuda, et sama grupp pidevalt esimese koha saab.

Suure vaeva nägijaks väljapandud esemete kogumisel ja hooldamisel, samuti sidemepidajaks näituse korraldava peatoimkonnaga oli Sylvia Kirsimägi.

Eestlastest esinesid laval kahel päeval eesti rahvalauludega tenor Evald Pohl ja akordionil Ludwig Wahter.

Neil oli see ka kümnendaks esinemiseks.

Toitude osakonnas oli seltsil oma joogipunkt, kus „kuremariinil" oli hea minek. Selle tegevuse peakorraldajaks oli Albert Piirand, keda abistasid mitmed nobedad abilised.

Lõpuks olgu nimetatud, et niisuguse näitusest osavõtmise organiseerimine ja läbiviimine sai teoks ainult seltsi esimehe, seltsi juhatuse ja mitmete liikmete ühise panuse tõttu.

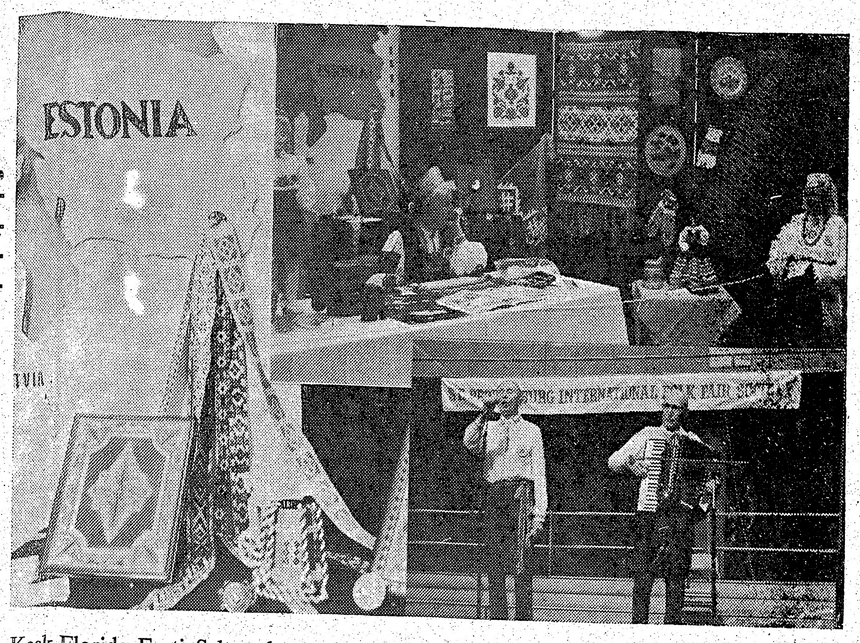

Kesk-Florida Eesti Selts rahvusvahelisel näitusel. Vasakul ja üleval osa eesti väljapanekust. Valmis seletusi andma on vasakult paremale Sylvia Kirsimägi ja Hilja Pohl. All on Evald Pohl ja Ludwig Wahter esinemas.

Tallinnas põles valimispunkt

Nõukogude Eestis toimusid samal päeval kui väljaspool eestlased tähistasid Eesti Vabariigi 67. aastapäeva ENSV ülemnõukogu valimised; samaaegselt olid kogu N. Liidus valimised.

Nagu ette oli nähtud võttis valimistest ametliku teate järgi osa 99,96 protsenti. Valitud 285 saadiku hulgas on 100 vene nimedega, peale selle on valitud ka teistesse võõrrahvustesse kuuluvaid inimesi. Selletõttu okupatsioonipärlament peab oma asju ajama vene keeles.

Võibolla ei olnud juhus, et valimiste eelõhtul,

23. veebruaril süttis põlema üks valimispunkte, mis asus Nõmmel Vabaduspuiestee ja Haava tänava nurgal

— Tallinna 27. 8-klassiline kool ja põles maani maha.

Tulekahju märgiti ära ka televisioonis. Kuidas seal hääletamisega läks, ei ole teada.

EPL

Vanglad eraettevõtteks

WASHINGTON — USA president on igati soodustanud eraettevõtluse laienemist, kuna ta usub et selle abil suudetakse riigi majanduselu parandada. Üheks uueks alaks on vanglate andmine eraettevõtteile; juba on umbes 30 nende valduses ja ennustuste kohaselt nende arv võib kahekordistuda järgneva poolaasta jooksul. Tulemused on seniajani olnud head, ainult paljudel on põhimõtteliselt sellisele moodusele vastu rääkida. Eraettevõtted on pakkunud vangide hoidmiseks paremaid majutusvõimalusi kui senised riigile kuuluvad ja vananenud asutused. USA vangide arv on viimasel ajal peaaegu kahekordistunud.

MULTICULTURALISM.
PÄRAND, MIS TEEB MEIST KANADALASED.

Mitmekultuurilisus on midagi palju enamat kui erinevate rahvusgruppide isiklikud kultuuri- ja eluavaldused. See on tõeliselt kanadalik tunnetus, olla üheks koeks meid rahvaks ühendavas ainulaadses kultuurikangas. See on vaim, mis ehitas üles Kanada ja see on see unistus paremast tulevikust, mis tervitab iga uustulnukat.

Kanada keskvalitsus püüab anda igale kanadalasele võimaluse jagada neid väärtusi, mida pakub meile meie mitmekultuurilisuse pärand ja osaleda täie sõõmuga ja üheõiguslikuna kõikides Kanada eluavaldsutes.

Säilitades Kanada kultuurilist mitmekesisust me säilitame ka Kanada rahvuslikku omapära.

Lähemaks informatsiooniks võtke ühendus lähima Mitmekultuurilisuse Ministeeriumi bürooga või kirjutage aadressil: Communications Directorate, Secretary of State, Ottawa, Ontario, K1A 0M5.

MULTICULTURALISM.
SHARING A VISION OF CANADA.

Minister of State Multiculturalism Hon. Jack B. Murta

Ministre d'État Multiculturalisme L'hon. Jack B. Murta

TRANSLATED BY: Vaba Eestlane

Canada

Nr. 25

SPORT

25 aastat Kalifornia talipäevi

Ameeriklased elasid kaasa juubelikokkutulekule – 150 eestlast kohtus Sierra kõrgmägedes – Osavõtjad enamasti noored

SIERRA SUMMIT (end. China Peak) — Selles suusakuurordis kõlas 2. ja 3. märtsil 25-ndat korda eesti laul. Ameeriklased võtsid vastu meie noori erakordse külalislahkusega. Juubelikokkutulekust pidid teada saama kõik mäel viibivad suusatajad, kuna „Welcome Estonians" plakatid dekoreerisid ühiselamuse seinu, laupäevastel liftipiletitel ilutses sõna TERE ja pühapäevastele oli trükitud ESTO. Kõik teenistujad kandsid sini-must-valget buttonit „Estonian Skiers" — samu millised olid rinnas talipäevadest osavõtjatel. Los Angelesest tuli kaks bussitäit, San Franciscost üks rõõmsameelseid talispordi huvilisi, pluss oma autodega saabujad paljudest Kalifornia linnadest. Ümarguselt 150-nel Kalifornia eestlasel oli 14 väliskülalist: New Yorgist — 6, Torontost — 2, Chicagost — 1 ja Portlandist — 5. Viimaste hulgas võis näha EOLL Peasekretäri Helmuth Kalmann'i, kes kutsus rahvast k.a. juuli alul Portlandis toimuvatele EESTI PÄEVADELE.

☆

Kalifornia Talipäevade korraldamise mõtte algatas ja viis läbi omal ajal mitmekordne eesti meister suusatamises Otto Tamm, kes 25 aastat tagasi oli China Peak'is suusakooli juhatajaks. Esimestel aastatel käis kümmekond eestlast Fresnost, San Franciscost ja Los Angelesest tema juures nädalalõppe veetmas. 1962. a. saabus külalisi juba organiseeritult bussidega üle 50-ne. Traditsioon oli loodud. Kui Los Angelese ja hiljem San Franciscosse tekkisid suusaklubid, võtsid need väljasõidu korraldamise oma peale. Mõned aastad tagasi läks Kalifornia eesti suusaklubide juhtimine täielikult noorte kätte ja neid talipäevi korraldasid noormehed, kes 25 aastat tagasi ei olnud veel sündinud või saanud suusatamise ealiseks.

Kahjuks talipäevade isal Otto Tamm'el juhtus äpardus autokettidega jäätunud teel ja tuli tagasipöörduda koju Fresnosse. Ta ei saanud kaasa tema „oma lapse" juubelisünnipäeva ega maitseda ühe kõige paremini kasvanud „eesti puu" vilja Kalifornias.

Veterane, kes 25 aastat tagasi viibisid China Peak kokkutulekul leiti vaid kuus: Gaider Virve Lillipuu (Los Angeles), Kaljo Parik, Armas ja Ruth Sootaru (San Francisco), Tiina Tamm ja Kati Tamm-Keister (Fresno). Viimased kaks oli tollajal väikesed lapsed, kuid seisid juba suuskadel.

Laupäeva hommikul toimusid võistlused kiirlaskumises kolmes klassis, millest võttis osa üle 30-ne suusasportlase. Klassidesse paigutamisel ei aryestatud soo ega vanusega — ainult kogemustega mäesuusatamises.

Võistluste tulemused:

A-klass: 1) Tiina Tamm (Fresno). Oli parim ka möödunud aastal. 2) Kati Keister-Tamm (Portland), 3) Valdek Parik (San Francisco).

B-klass: 1 Rein Aasma (New York), 2) Aarne Parik (San Francisco), 3) Mati Valvur (San Francisco).

C-klass: 1) Mart Lill (New Jersey), 2) John Barret (Los Angeles), 3) Jim Wilson (Los Angeles).

Laupäeva õhtul toimus orkestriga tantsupidu, kus Los Angelese Suusaklubi esimees Robert Anderson (talipäevade peakorraldaja ja San Francisco Suusaklubi esimees Valdek Parik (talipäevade rinnamärgi kavandaja) jagasid välja nägusaid trofeesid suusavõistlustest osavõtnuile.

Pühapäeva hommikul nägime restorani ühte nurka kogunemas värviliste mütsidega mehi. Neid oli üle kahekümne. Kolm kandsid musta nokatsit. Kuulsime, et käimas on korp! Rotalia pidulik hommikusöök. Istuti mitu tundi laua ümber. Millest räägiti — keegi ei tea. Hiljem oli kuulda, et see ei olnud esimene kokkusaamine kõrgmägedes, kahtlemata aga kõige ulatuslikum külalistega kahest riigist, kahelt rannikult ja mitmest osariigist.

Kuigi tegemist oli Ameerika eestlastega, siis suusakuurordi juhtkond kohtles meid eurooplastena. Lõunasöögi menüüse oli toodud hapukapsad vorstidega ja pühapäeva pärastlõunal mängis orkester vanu armsaid Euroopas tuntud lugusid.

Eestlased vastasid omapoolse ülatusega saates mäele tosina mustades smoking-ülikondades demonstratsioon-suusatajat. Niisiis käsipesi-kätt ning sellest märtsikuu nädalalõpust jäi kestev mälestus kõikidele.

Pühapäeva pärastlõunal koduteele asudes vannuti truudust põhjamaisele kargusele, lumele ja suusatamisele ning otsustati korraldada Kalifornia Talipäevade väikesed järelpäevad Lake Tahoes 13. ja 14. aprillil, millest lubasid osa võtta isegi mõned idaranniku noored.

RISTSÕNA NR. 1235

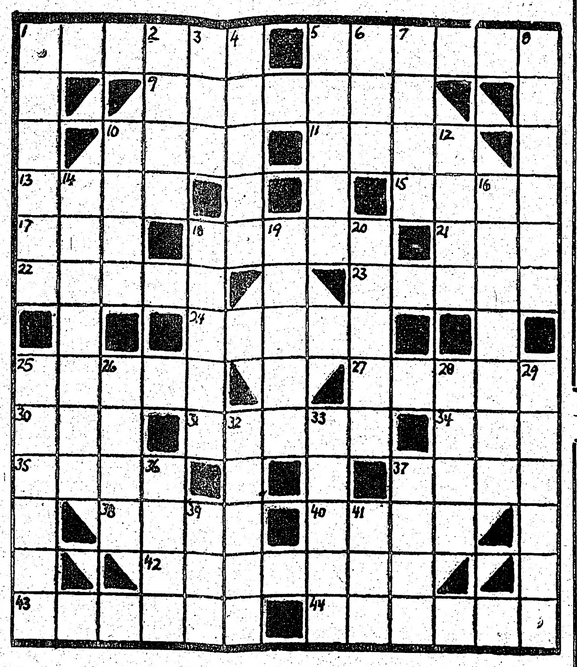

Põikread: 1. Lehtpuumets, 5. Eesti kunstnik Kanadas, 9. Paigutama, 10. Kanada ajalehtede nimi, 11. Mateeria, 13. Väike tükike, 15. Organ, 17. Aedvili, 18. Alatu inimene, 21. . . . — kiu saarestik, 22. Suletud, 23. Parandus, 24. Teatud päevad, 25. Vorm sõnast algama, 27. Tuli välja, 30. Päike — ühes võõrkeeles, 31. Lööv, üllatav, 34. Kuju eesti mütoloogias, 35. Alev Kesk-Eestis, 37. Teravili, 38. Prantsuse ooperikomponist, 40. Hiljuti surnud eesti kirjaniku eesnimi, 42. Parandust toov muudatus, 43. Kuiv rohumaa Aafrikas, 44. Mitte kallid.

Püstread: 1. Suurte lahingute paik Põhja-Aafrikas II maailmasõjas, 2. Labane, harimatu mees, 3. Lapsevanem, 4. Kaalub vähe, 5. Riik Euroopas, 6. . . . napp — 7. Tonn, 8. Ist, 9. Elga, 10. Reet, 11. Kitt, 19. Werro, 20. Haav, 21. Errа, 22. Agul, 24. Abu, 26. Osuti, 28. Maasikas, 29. Eero, 30. Ruum, 31. Ossa, 33. Oka, 36. Damast, 40. Kg, 42. Hell, 43. Amme, 44. Rank, 45. Aaaa, 46. Arav, 48. Kas, 50. Eri, 51. Ten, 52. Ise.

RISTSÕNA NR. 1234 LAHENDUS

Põikread: 1. Mõõk, 5. Pati, 9. Erk, 12. Oulu, 13. Eros, 14. Lei, 15. Inin, 16. Tint, 17. Get, 18. Odeon, 19. Watt, 20. Hea, 23. Prs, 25. Argo, 27. Sombrero, 32. Arusoo, 34. Eureus, 35. Valukoda, 37. Orus, 38. Ta, 39. ESK,, 41. Oma, 42. Hari, 45. Amigo, 47. Ema, 48. Kaak, 49. Reti, 53. Lmn, 54. Aasa, 55. Ares, 56. Lek, 57. Sats, 58. Vine.

Püstread: 1. Moi, 2. Õun, 3. Õli, 4. Kuno, 5. Petersoo, 6. Arioso, 7.

EESTI
kudumis-lõngade äri
Suur valik
SUVISEID LÕNGU, üle 20 sordi — puuvillast, linast ja segu.
Palju mustreid
CREATIVE CRAFTS
4 JOHN ST., WESTON
249-0732
(Weston Rd. & Lawrence)
Omanik: Lilian Kütt-Shoebridge

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS
THERMO-AKNAD
kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK
FLORIST
LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas
Liilede koju viimine.

Oskar Puhm

Rindevaimuliku mälestusi

7.

Kõnelesime ja arutasime mitmed soomepoisid ühiselt, kes see otsitav võiks olla ent kindlat vastust ei saanud me anda, sest heledapäiseid ja pikki soomepoisse, kelle elust ja surmast me midagi ei teadnud, on terve hulk. Nii on Eestis ühel kalmistul tundmata soomepoisi auline haud — võibolla tänini lilledega kaunistatud.

Rahuleping Soomega andis venelastele võimaluse heita Eesti rindele uusi diviise ja varustust. 17. septembri hommik algaski nende poolt kohutava kahuritulega. Saatuslik lahing oli alanud. Mass ja materjal valgusid üle vastupanuliinide, kus võitlesid vapralt mitmed väeüksused. Purustatuna, ümberhaaratuna, segi vaenlastega, kuid veelgi võideldes taganesid soomepoiste pataljoni riismed ranniku poole ja metsadesse . . . kus mitmed metsavendadena langesid või surnuks piinati ja üles poodi, nagu näiteks meile sõbrana lähedane leitnant Torm, kes Viljandis rahvale hirmutamiseks laternaposti külge poodi, kus ta keha rippus päevi.

Minu teekond viis mind kodulinna Tallinna, kus peatusin Pühavaimu kiriku juures, millises koguduses on mind ristitud, leeritatud ja laulatatud ja kus lapsena käisin hoolega kirikus ja laulsin noortekooris. Tundsin kirikumeest hästi. Palusin teda avada kiriku kantselei uksed. Kõik tundus nii kõledana ja mahajäetuna. Kõndisin üksinda kirikus ja vaatlesin ajaloolist altarit ja leerisaali. Kes oleks võinud aimata rahulikul ajal millises ohtlikus situatsioonis tuli mul kodukirikut viimselt külastada. Kandsin oma soome sõjaväevaimuliku vormiriietust. Siia Pühavaimu koguduse kantseleisse koondus grupike soomepoisse.

Juhtivalt tegutsesid lipnik Imant Rebane ja lipnik Endel Ruberg. Minu varanduseks oli sõduri seljakotis pühakiri ja agendaraamat, kompass ja veidi toidupoolist. Liikusime enamusel kolmékesi linnas ringi. Sakslased ei söandanud meid palju puudutada ja kui keegi seda siiski tegi, põrutasime valjuhäälselt ja segakeelselt, et oleme Soomest tulnud sõdurid, kes võitlesid Tartu all soome mundris ja soomlaste vastavate korraldustega, mida aktsepteeriti — ja teil tuleb suu pidada. Preislik bravuursus aitas. Hulkusime sihitult ringi ja olime luigelaulu osanikud. Sügav kurbus vallutas mu mõtteid ja meeli. Pühavaimu kiriku staapi naastes otsustati võtta ühendus admiral Johan Pitka staabiga. Selleks volitati mind ja lipnik Endel Rubergi — Soomes kaugeluureüksuse ainukene ellu jäänud mees. Sammusime läbi Viru tänava. Kuna oli rüüstatud viinaladusid, olid mitmed eesti sõdurid tugevasti purjus. Üks vibutas hädaohtlikult oma püssi mu näo ligi. Ruberg haaras teda seljatagant ja kõrvaldas laskeriista luku.

Vene turu juures oli näha maas laipu. Olime jõudnud Tütarlaste I Gümnaasiumi hooneni, kus varem olin olnud usuõpetajaks. Ruberg kaugeluure kogemuste mehena soovitas valida kõrvaltee öeldes: „Kui pead oma elu müüma, siis müü seda kallilt." See julge aruka mehe õpetus ei ununе kunagi mu meelest. Läksime ringi Rottermanni leivatehaste kaudu Narva maanteele, Tallinn-Sadama raudteejaama juures asuvasse seminari hoonesse. Pitka staapi.

See oli 20. septembril umbes kella 4 ajal p.l. Pitka tundis mind juba varemalt, kuulusime Eestis samasse organisatsiooni ja ta soovis minuga kui pastoriga eraviisiliselt rääkida. Tä kõneluse sisu oli lühidalt: „Eesti Vabariigi ühe loojana ei taha ma võitluseta alistuda. Mina ei põgene, vaid tahan oma kodumaal surra!" Tõenäoliselt puhkab meie Vabadussõja kangelase põrm kusagil metsakurus ja tema sängitajad on oletatavasti kõik hukkunud.

Vastastikune laskmine eestlaste ja sakslaste vahel muutus Tallinnas tihedamaks. Arvatavasti aitasid sellele kaasa ka punastele sõbralikud paugutajad. Selles kardetavas olukorras püüdsin valjuhäälдaja kaudu rahvast ja duellist osavõtjaid rahustada. Mind sõidutati veoautol linnas ringi. Manitsesin verevalamise vältimisele, sest punane verevalitsus on meie pealinnale lähenemas. Korra hoidmiseks nõustusid sakslased Maardust tooma Tallinna Maardu-Lagedi positsioonile paigutatud Soomest toodud II pataljoni sõdureid. Kuid see plaan ei teostunud Tallinna pommitamise tõttu 21. septembril.

I pataljoni mehed valmis Tartu rindele sõitmiseks.

Neljapäeva, 21. septembri õhtul oli Pühavaimu koguduse kantseleis koos ainult veel kümme soomepoissi. Saabunud teadete järgi oli punaarmee läbinud Kehra ja vene tankid veeresid Tallinna poole. Tiefi valitsusega ühendust pidav lipnik Imant Rebane kirjutab sellest olukorrast:

„Püüdsime kättesaadavate meestega eriti valvel olla, võimaluste piires kommunistlike elementide ja sakslaste hävitustöö suhtes. Peaminister O. Tief teadustas, et prof. Uluots on Eestist lahkunud ja tema ise lahkumisel. Ta vabastas valitsuse käsutuses olnud mehed kõigist kohustusist ja soovitas linnast võimalikult peatselt lahkuda ja päästa ennast, nii kuidas keegi saab, kuna vastupanu olevat lootusetu."

Liikusin sihitult neljapäeva öösel vastu reedet Tallinna tänavail. Pommitamise tagajärjel nägin südalinnas mitmel pool põlevaid maju ja asutusi. Polnud und. Läksin veelkordselt Pühavaimu kiriku kantseleisse reedel, 22. septembril umbes kell 9 hommikul. Staap oli tühi ja mahajäetud . . . Võtsin oma peidetud jalgratta ja sõitsin ettevaatlikult luurates ringi. Vene tankid olid juba kella 10 paiku jõudnud linna. Ei märganud mingit kangelaslikku vallutamist, millega nad tänini valelikult uhkustavad. Minu eesmärgiks oli pääseda vaenlase haardest. Nii kihutasin jalgrattal, seljas soome välihall vorm mööda Paldiski maanteed Habersti koolimajani, kus olin varem olnud koolijuhatajaks. Tondi kasarmute rajoonist kostis tankiroomikute tugev müra.

(Järgneb)

PAREM ON PARANEDA KODUS

Enamus inimesi paranevad kiiremini ja tunnevad ennast paremini oma kodus. Pidevalt vajaliku arstiabi saamine ei tähenda enam pikaajalist haiglas viibimist. Ontario Tervishoiu Ministeeriumi „Koduse ravi programm" tähendab just seda — ravi teie oma kodus — õed, teraapia, rohud ja arstimid ning isegi labratoorsed analüüsid. Kodu korrastamist ja toitlustamist saab ka korraldada selle programmi raamides.

Programm on tasuta, olenevalt teile vajaliku ravi iseloomust. Et omandada õigust kodusele ravile peate te olema pideva arstliku järelevaatuse all ja arstlik abi peab olema säärane, mida tavaliselt saab vaid haiglas.

Programm töötab järgmiselt: teie arsti soovitusel, kas haiglas või juba kodus, määritletakse teile vajalik arstlik teenindamine, programm hoolitseb siis selle läbiviimise eest. Kui te olete juba paranenud, katkestatakse teenindamine jällegi teie arsti soovitusel vastavate läbirääkimiste põhjal.

Lähemaks informatsiooniks helistage lähimasse Tervishoiu ministeeriumi büroosse alljärgnevail telefoni numbritel:

Belleville:	966-3530	Kingston:	549-1239	Sarnia:	336-8112
Brampton:	791-9400	Kirkland Lake:	567-9355	Sault Ste. Marie:	949-1650
Brantford:	759-7752	Lindsay:	324-9165	Simcoe:	426-7400
Brockville:	345-0060	London:	433-4088	St. Catharines:	684-9441
Burlington:	639-5141	Midhurst:	722-3344	St. Thomas:	631-9907
Chatham:	352-7270	Newmarket:	895-1240	Stratford:	273-2010
Clinton:	482-3411	North Bay:	476-1144	Sudbury:	522-3460
Cornwall:	933-1375	Oshawa:	723-8531	Thunder Bay	623-4977
Fort Frances:	274-9384	Ottawa:	722-2029	Timmins:	267-1181
Guelph:	823-2550	Owen Sound:	371-2112	Toronto:	229-2929
Hamilton:	523-8600	Parry Sound:	746-9321	Waterloo:	886-8160
Huntsville:	789-8828	Pembroke:	735-4133	Windsor:	253-4612
Kenora:	468-6740	Peterborough:	743-2212	Woodstock:	539-1284

Ministry of Health
Ontario
Alan W. Pope, Minister
Frank S. Miller, Premier

Toronto Eesti Meeskoori Eesti Vabariigi aastapäeva koosviibimisel esinesid duetiga tenor Olev Härm ja sopran Elna Libe, klaveril saatis Charles Kipper.

Foto: Vaba Eestlane

7000-dollari-õhtu Los Angeleses

Kohviõhtul Neeme Järviga Los Angelese Eesti Majas 10. märtsil laekus 4000 dollarit rahas ja üle 3000 kirjalikes lubadustes Tubin-Pärdi fondile järjekordse Tubina plaadi väljaandmiseks. Seni on Järvi eestvedamisel ilmunud kaks Tubina helitööde plaati ja iga uus plaat läheb maksma umbes 11.000 dollarit.

Hiljuti kerkis mõte koguda Ameerika Läänerannikult ühe plaadi kulud sel kevadel ja anda vastav tshekk Tubin-Pärdi fondile pidulikult üle Läääneranniku Eesti Päevadel Portlandis juuli alguses. Vaevalt aga julgenuks keegi loota, et üle poole vajalikust summast pannakse kokku ühesainsas linnas ühe õhtuga, mil aktsioon esimest korda avalikult välja kuulutati. Los Angelese eestlased taipasid üpris selgelt, millise ainulaadse võimaluse eesti kultuuri läbimurruks maailma teadvusse annab erakordne kombinatsioon maailma-tasemelisest heliloojast nagu Tubin ja dirigendist nagu Järvi.

Läääneranniku aktsioon eristab nelja toetuse taset:

„Tugisambad" vähemalt 1000 dollariga, milliseid seni on kaks — Bruno ja Helge Laan ($1200) ning Hendrik Leesment ($1000 lubatud); „Alustalad" vähemalt 500 dollariga — Mihkel Kütt ($500 lubatud);

„Nurgakivid" vähemalt 200 dollariga — Boris ja Asta Auksmann ($300), Karl ja Tiia Mikkelsaar (250; on plaate toetanud varemgi) ning Hannes Tulving (250 lubatud) ja veel 13 isikut ja peret; ja „tellised" 10 kuni 199 dollariga — 12 isikut ja peret. Täielik nimekiri ilmub hiljem ja võimalust mööda ka vastava plaadi ümbrisel. Toetustele lisandus 300 dollarit puhastulu kohviõhtu sissepääsust ja umbes 700 dollarit puhastulu Tubina plaatide müügist, mis algas juba nädal varem ja kestab edasi.

Neeme Järvi viibis siin, et juhatada Los Angeles Philharmonic orkestrit kokku 9 korral (kaasa arvatud kaks esinemist Santa Anas) kahe erineva kavaga 28. veebruarist 10. märtsini. Visiitkaardina esitas ta Stenhammari „Excelsiori" uvertüüri, piece de resistance'ina kõik 16 Dvoraki slavooni tantsu, ja lisaks Beethovent, Berliozi ja Poulenc'i. Arvustused Los Angeles Times'is olid soodsad, ent üksikasjalisem muusikaline kirjeldus jäägu seepuhul teistele. Kui Järvi abikaasaga pärast viimast kontserti Eesti Majja ilmus, toimus see pärast kahte nädalat suurlinna muusikapubliku tähelepanu keskuses viibimist. Samal ajal olid nad pidevas kontaktis kohaliku eestlaskonnaga. Eriti suured teened olid ses suhtes Astra Shore'il kontserdipiletite ja -teabe vahendajana eestlastele ja (koos abikaasaga) Järvide kannatliku autojuhina.

Kohviõhtul viibis üle 90 inimese. Õpetaja R. Neggo rõhutas plaadiaktsiooni erakordset rahvuskultuurilist tähtsust ja teatas võimalusest annetusi sooritada Los Angelese Ev.-Luteri kiriku vahendusel.

Neeme Järvi kõneles „Eduard Tubina osatähtsusest maailma heliloomingus" lihtsalt ja sütitavalt — jutt, mis mitte ainult südamasse ei lähe, vaid ka raha taskust välja toob, korduvaist vahe-aplausidest rääkimata.

Õhtu jooksul (ja osalt eelneval nädalal) osteti 160 Järvi poolt sissemängitud plaati — peamiselt Tubina 4. ja 9. sümfoonia, aga ka Sibeliust — ja maestro hoiti kõvasti ametis autogrammide andmisega plaadi ümbristele. Õhtu korraldajaks ning teadustajaks oli Mare Taagepera ja perenaisteks Alma Lõhmus ning Sally Mets MÜLA (Metsaülikool Los Angeleses) raames. Tubina plaate on võimalik saada Mare Taagepera ja Rein Neggo käest, kes võtavad vastu ka toetusi. Aktsioon lõpeb 31. mail.

R.T.

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

KAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

Ermi SOOMET
TULUMAKSULEHTEDE täitmine
Kokkuleppeks helistada 247-3150

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M.LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 360-8776
IGAL ALAL

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
129 John Street,
Toronto, Ont. M5V 2E2
Telefon 597-1714

Alvin alarmsüsteemid
varguse ja tule vastu
Tel. 731-5766
kodus 499-8193
Küsida ALLAN PRÜMMEL

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Teisipäeval, 26. märtsil 1985 — Tuesday, March 26, 1985

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

RÕÕMSAID KEVADPÜHI!

SAMPO SAUNA

1413 Kingston Rd. Scarborough — Tel. 691-2297
Burks Falls, Ont. Hwy 520 — Tel. (705) 382-3236

SAUNAAHJUD
roostevabast terasest, elektriga ja puudega köetavad.

Valmistatud vastavalt uutele CSA nõuetele.
Kõikides suurustes — igasse sauna.

Tehakse ka tellimistöid, vastavalt igaühe soovile.

Kõikidele ahjudele tagavaraosasid, nii uutele kui ka vanadele.

Parandused

Selle kuulutuse ettenäitamisel
15% hinnaalandust.

ÜÜRIDA UUS MAJA

1 või 2 aastaks mööbliga või ilma. Palm Coast, Kesk-Florida, Atlandi kaldal. 2 mag. tuba, 2 vannituba, elutuba kõrglaega, veranda, aed, nõudepesumasin. Asub männisalus, ärid 5 min. kaugusel. Randa vaba ühendus. USA $550—650 kuus.
Helistada 1-914-969-6030

Populaarne ESTO 'BRUNCH'

Möödunud pühapäeval toimus Eesti Maja suures saalis esimene Sunday 'Brunch' (hommikusöök — lantsh), mis kujunes erakordselt menukaks. Juba nädala sees olid ettenähtud 360 pääset müüdud ja Eesti Maja suures saalis oli tõesti kungla rahvas maha istunud sööma.

Esimese sellesarnase ürituse uudsus oli ligitõmbav. Aga teiseks oli vanemaile üllatuseks kuivõrd rohkesti oli korraldajate hulgas eesti noori, kes andsid oma tööjõudu ja abi Eesti Majale mõeldud tulutoovale üritusele. Samuti oli osavõtjate hulgas märgatavalt palju nooremaid.

Maitsva toidu vailmistas Tiiu Henley ja see oli väga rahuldav kõigile.

Sooja toitu serveerisid Elmar Maripuu teatri liikmed, aga igas muuski grupis oli noori lahkeid ja rõõmsaid nägusid.

Toitlustamise ajal oli ka helilindilt taustamuusikat Allan Liiki korraldamisel.

Laudadel olid küsimuslehed einetajaile, kes märkisid sinna oma arvamuse toidu väärtuse üle ja kas sellist üritust soovitakse tulevikus korrata.

Rääkides Eesti Maja esimehe Osvald Piili ja abiesimehe Alfred Sepaga, arvasid nad,

et kordamine võiks kõne alla tulla sügishooaja alul ja võiks siis jätkuda kord kuus,

kui leidub huvilisi tegijaid ja osavõtjaid.

Eestlastele on eeskujuks Läti Kultuurikeskuse sellelelaadiline pühapäevane lõunasöök, millest ka eestlased käivad osa võtmas. Seal on toidu valmistamine talgutöö, kus vaid kokk on palgaline. Nii käivad seal pühapäeviti läti korporatsioonide liikmed kartuleid koorimas ja muud tegemas, et lõunate korraldamisega oma seltskondlikule kodule tulu tuua. Sama võiks ka Toronto eesti ühiskond teha seekord suurt populaarsust võitnud esmakordse ürituse jätkamisel. Esimene kordaminek tunnistab, et eesti ühiskond hindab seda mõnusat pühapäevast lõunasööki rahvuskaaslastest ümbritsetud keskkonnas.

Heinsoo Insurance Brokers Ltd.

Eesti Majas
Toronto, Ontario M4K 2R6
958 Broadview Avenue, ruum 202,

Telefon 461-0764

Toronto Eesti Pensionäride Klubi 15. aastapäeval oli Eesti Maja suure saali üks seintest kaetud pensionäride poolt valmistatud käsitöödega, mis suures ulatuses olid näituse korraldaja Helle Kreemi tööd. Foto: J. Säägi

Suurima eesti organisatsiooni juubel

Pensionärid tähistasid oma klubi 15. aastapäeva

Neljapäeval, 21. märtsil toimus Toronto Eesti Pensionäride Klubi 15. aastapäeva tähistamise koosviibimine kohvilauas üle 350-e osavõtjaga. Tüseda ja meeldiva kava sisustasid „külapillimehed", laulukoor ja võimlejad.

Saali põhjapoolne sein oli täis mitmesuguses tehnikas valmistatud käsitööd, suur osa sellest näituse korraldaja Hella Kreemi näputöö. Käsitööde hulgas olid mitmed maalid, samuti pensionäride omalooming.

Laudadel oli kevade kuulutajatena pajuurbi, saalis, lava ees oleval laual suur sünnipäevakringel, mille ümber põlesid klubi 15. sünnipäeva märkimiseks 15 küünalt, Juhatuseliikmete, külaliste ja kava täitjate rinda ehtis nelgiõis.

Eeskavaline osa algas võimsa külapillimeeste (13 mängijat) ja 9-sast naislauljast koosneva „abilaulukoori" ettekandega, põimikuga tuntud, lapsepõlves kuuldud ja nooruspäevil lauldud lauludest.

Laulu-mänguline põimik algas Tuljaku katkega, läks üle ringmänguviisile, toodi sisse pensionäride koosviibimise koht Toronto Eesti Maja, tuttavale viisile loodud uus tekst „Kaunis on elu, kui mõtlen"

ja koguni nii ajakohaste värssideni „Minu peig on pensionär, Eesti Maja aktsionär, ilme kärmas, triks ja traks, kaal veidi kõrge, kena paks."

Põimik lõppes tuntud marsilauluga „Võid käia läbi ilmaaa."

Koosviibimise avas klubi esimees Frieda Terts öeldes südamliku teretulemast 15. aastapäeva tähistamisele tulnuile. Kui teised eesti organisatsiooni tähistavad oma 30. või 35. aastapäeva, siis pensionärid on nende kõrval teismeliste eas. Kuna klubi liikmeskonnas on palju nooremaid pensionäre, kes asutamisest midagi ei tea, siis andis ta lühema ülevaate.

1968. a. räägiti juba klubi asutamisest ning mõtte algatajaks oli Johanna Päts, kellest sai hiljem klubi auliige. Seekord mõttest siiski kaugemale ei jõutud. 1969. a. tõstis küsimuse uuesti üles Hilda Lepni Eesti Abistamiskomitee peakoosolekul. Ettepanek leidis heakskiitu ja H. Lepni hooleks jäi koosoleku kokkukutsumine. Koosolek peeti ning sellel moodustati kodukorra koostamise komitee, kuhu kuulusid EAK selleaegne sekretär Hans Meret, koosoleku poolt Elfriede Loosberg ja Aurelie Soo.

Kodukorra valmides peeti 28. veebr. 1970. a. Pensionäride Klubi asutamiskoosolek 48 osavõtjaga.

Esimeheks valiti Arthur Raag, juhatus oli 7-liikmeline.

Järgmisel kahel aastal oli esimeheks E. Loosberg ning kolmel järgmisel Arnold Areneem, siis jällegi ühel aastal E. Loosberg.

1973. a. muudeti kodukorda ning 1976. a. muudeti kodukord põhikirjaks. 1972. a. astuti Ontario Pensionäride Liitu USCO, makstes neile iga liikme pealt 1 dollar. See toimub ka veel praegu ainult selle vahega, et siis see oli vabatahtlik, nüüd on kohustuslik.

1974. a. saadi Kanada keskvalitsuselt rahalist toetust New Horizon kaudu,

mille abil oli võimalik väljaehitada klubiruum Eesti Maja teisel korrusel,

kus praegu asub ka klubi raamatukogu.

Kohe alguses asutati sotsiaal-, käsitöö-, male- ja bridzhiringid ning 1975. a. tuli juurde naiskoor ning raamatukogu. Korraldati koosviibimisi, tehti väljasõite ning riikliku toetuse tõttu oli võimalus isegi väikse hoiusumma panka paigutamiseks. Need olid esimesed seitse aastat.

Viimane kaheksa aastat on esimeheks olnud Frieda Terts. Selle ajaga on klubi tegevus stabiliseerunud. 1978. a. asutati klubi juurde tervisvõimlemise ring, nõutati keskvalitsuse toetus naiskoorile kui ka võimlemisringile. 1980. a. tähistati klubi 10. aastapäeva milliseks ajaks oli liikmete arv tõusnud 700-le. 1982. a. tähistati keskvalitsuse New Horizon 10. aastapäeva. Möödunud aastal Toronto linna 150. aasatapäeva.

Igakuused koosviibimised on saanud endastmõistetavaks, samuti loteriid ja jõululaat. Koostöö on olnud väga hea.

Juurde on tulnud veel rahvapillimehed ja külapillimehed.

Lõpuks ta ütles, et tänasel 15. aastapäeval mõtleme ka nendele, kes tervislikel põhjustel ei saa teiste keskel viibida, nende hulgas klubi mitmekordne esimees-abiesimees-auliige Elfriede Loosberg, klubi sekretär H. Mägi ja teised. Kes aga selle aja jooksul on läinud igaviku teedele, neid mälestati leinaseisakuga. Selleks ta luges melodeklamatsioonina oma luuletuse „Mälestades".

Järgmisena klubi naiskoor laulis P. Tammearu juhatusel ja klaverisaatel V. Nerepi „Põhjamaa väljadele", „Kannikene" A. Karindi „Mari laul" ja „Ellerhein" Koorijuhti ja koori tänati kestva aplausiga.

Peale kohvipausi sai tervituseks sõna Eesti Abistamiskomitee esimees A. Sepa, kes omas huumoriga läbipõimitud sõnavõtus rääkis klubi asutamisest ja selle algaastaist, kuidas siis mitmed olid ennustanud klubile väga lühikest iga, kuna meil enestel polevat enam pikkaiga.

Me oleme siin elanud juba üle 30-ne aasta ja klubi tähistab täna oma 15. aastapäeva ning on selle aja jooksul kasvanud üheks suuremaks organisatsiooniks terves vabas maailmas.

15-e aasta jooksul on klubi 48 asutajaliikmest paisunud 700-liikmeliseks organisatsiooniks. „Mina ei saa aru ega mõista kust pensionäride klubi oma liikmed võtab, ta peab neid kuskilt importeerima. Pensionäride Klubi on teretulnud organisatsioon, sest ilma selleta oleksime mures olnud, et mida meie teeme oma vaba ajaga," lõpetas A. Sepa ja soovis klubile õnne ja edu, et klubi oma 30. aastapäeva kindlasti pühitseks Vabas Eestis.

Järgmisena lausus tervitussõnu Montreali klubi ja inimeste poolt E. Ruberg. Rahvuslikult häälestatud sõnavõtus pani ta koosviibijatele südamele, et nad oma lastelastele ikka ja alati õpetaks meie kaunikõlalisemat eesti keelt. Oma sõpru ja naabreid võime valida, aga eestlast ei saa valida, vaid eestlaseks peab kasvama. Eesti rahvas ei kao ja veel kord jälle tõuseb Kalevite kantsis sinimust ja valge.

Järgmisena sammusid lavale nooruslikul marsisammul E. Liigandi klaverihelide saatel klubi 90-nest võimlejast 12 võimlejat, sest rohkem ei mahtuvat lavale. Võimlejad esitasid L. Luide poolt koostatud ja juhatatud kava. E. Liigandi klaverisaatele laulis klubi laulukoori liikmeist koosnev grupp kaasa. Esinemist oli nauditav jälgida ja neile ei oldud kitsi aplausiga.

Võimlemisega lõppes eeskavaline osa. Algul külapillimeeste orkester mängis tuntuid viise, vanu ja uusi tantsulugusid. Kõik esinemised võeti vastu südamesoojuse ja mõnusa tundega ning neile jagati ka ärateenitult palju kiitust.

Toronto Eesti Pensionäride Klubi esimees Frieda Terts juubeliembleemi ja sünnipäevakringliga. Foto: J. Säägi

Lõpul klubi esimees Frieda Terts lausus tänusõnu kõigile esinejatele, tervitajatele ja kuulajaskonnale ning tegi teatavaks klubi järgnevad koosviibimised, mida paluti jälgida eesti ajalehtedes.

J. S-gi

Modern Trend Interiors

Ostke kõrgekvaliteedilist tiikpuu, palisandri-(rosewood) ja tammepuu mööblit soodsate hindadega.

ELUTOA-, SÖÖGITOA- ja MAGAMISTOAKOMPLEKTID

STEREO/VIDEO KABINETID, LAMBID, LAELAMBID ja palju muud kodu kaunistamiseks.

Avatud: esmasp., neljap. ja reedel 10—9, teisip., kolmap. 10—6, laup. 10—5

7310 WOODBINE AVE. - MARKHAM - PÕHJA POOL STEELES AVE. E.

KEVADINE VÄLJAMÜÜK

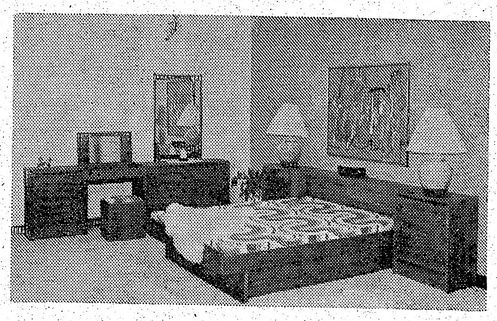

Puudus vennalikkus

MOSKVA — N. Liidu kommunistlik partei tühistas soome vendadele antud küllakutse. Kutse tühistamine tehti teatavaks Soome suursaatkonna vahendusel soome kommunistliku partei esimehele Veikko Saarrole, kes ei soovinud asjast rääkida ajakirjandusele muud, kui et saadi teade, et reisile asumist ei tule. Lõpuks siiski korrati kutset ja soome punased pääsesid vendade juurde. Põhjus äraütlemiseks oli, et soomlased polnud saanud üksmeelt keda saata.